PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

ÎN ACEST NUMĂR:

Ideile trec Oceanul

Se poate trata bătrînețea?

Biblioteca Municipiului Deva
SALA DE LECTURĂ

din sumar:

20 metri de rețete

dansul șoarecilor și anomaliile oamenilor

în pragul erei supersonice

milioane de „probabil" și un singur „da"!

ANUL XXIV
41
(1230)

Coafura nu este numai o problemă de estetică
(Citiți în pag. a 12-a articolul „Totul despre păr")

11 octombrie 1968
12 pagini,
1 leu

PROZĂ

Altă soție, cu totul alta

Aștepțăm oaspeți. Au spus că vin la opt. Dima a precizat chiar: „La douăzeci, zero-zero". Dar îl știm de mult pe Dima cu punctualitatea lui. N-aveam de ce să ne grăbim: înainte de nouă n-o să vină. După care o să se ivească cu o mutră vinovată, o să înceapă să se scuze ca un școlar care a întîrziat la lecție și o să dea toată vina pe Marișa taxînd-o drept vrăjitoare și alte alea, pînă cînd dînsa o să se supere, o să dea în el cu vreo paletă de ping-pong sau cu vreo carte, cu ce-o să-i cadă mai întîi în mînă, după care au să se împace și au să-și vadă fiecare de-ale lui. Dima o să-i comunice lui Valeri ultimele știri sportive, luînd la rînd volumele de versuri din bibliotecă și răsfoindu-le fără grabă. Marișa o să fie necăjită din pricină că copiii au adormit; îi iubește foarte mult, mai ales pe cel mic, pe Vaska, și o să mă roage cu un ton de fetiță alintată:

— Zău, trezește-l pe Vaska... te rog, trezește-l! Nu l-am mai văzut de o sută de ani... Dar de ce nu? Ce, se duce dimineața la lucru? I-am adus o mașină de pompieri. Uite ce frumoasă e. Scările se ridică automat, farurile se aprind, iar de sirenă, ce să mai zic...

— Scoală-l pe Vaska și hai să pregătim un mic incendiu, o să mă roage și Dima, ivindu-se pe ușa bucătăriei. Să-i arătăm cum funcționează mașina.

O să cinăm în bucătărie. Avem o bucătărie plăcută, cu o față de masă roșie și perdele galbene ca paiul. Pe policioare — cîteva vase de ceramică și flori. Toți prietenii s-au obișnuit să mănînce aici. Lumina roșie se prelinge pe obraji, ca de pe un rug.

— Opt fără cinci, îmi atrage atenția Valeri, care fumează la fereastră. Trage scurt și des din țigară, ca de obicei cînd e nervos. Unde o să pui masa?

— Cred că în cameră.

— Bine, în cameră. La urma urmei vin pentru prima dată la noi...

— Ce înseamnă „vin"? Vrei să spui că „dînsa" vine prima oară?

— Nu, chiar „ei", am vrut să spun „ei". După tot ce s-a întîmplat, pe mine mă îngrijorează Dima. De dînsa nu-mi pasă.

— Ai înțepenit la fereastră numărînd clipele, îi atrag eu atenția.

— Mi-e pur și simplu foame, îmi răspunde el, depărtîndu-se de fereastră. Și apoi sînt curios, lucru firesc, nu? Vreau s-o văd, în sfîrșit...

Cînd veneau Dima cu Marișa, eu alergam să le deschid, așa cum eram îmbrăcată. Mă grăbeam să-i întîmpin. Deschideam larg ușa și-i găseam așteptînd într-o poziție caraghioasă, ca în nu știu ce joc de copii. Uneori, Marișa se ascundea în spatele lui Dima, iar el mă întreba dacă Marișa n-a venit încă sau inventa o poveste, cum că ea ar fi rămas acasă pentru că o dureau dinții sau burta — „A fost ieri într-o vizită și a mîncat prea mult". După care Marișa se arăta la față, hohotind ca un copil.

— Valeri, deschide. Sună.

— Deschide tu, îmi răspunde el. Ei, hai amîndoi...

Ne îndreptăm spre coridor, deschidem ușa și iat-o în casa noastră, pentru prima dată. Seamănă cu Marișa, dar e mai tînără și mai înaltă. Nu se poate ascunde în spatele lui Dima. De altfel, nici n-avea de gînd să se ascundă. Îmi întinde mîna, zîmbind. O cheamă Dina. Dima și Dina. De altfel, știam mai de mult că o cheamă Dina. Auzisem de ea cu vreo trei luni în urmă, de la Marișa.

Marișa ne-a făcut atunci o vizită fără Dima, singură, și a plîns aproape tot timpul, chiar în fotoliul ăsta. Am încercat să o liniștim. Credeam că Dima va reveni. Și pentru că gîndeam, într-adevăr așa, am reușit s-o liniștim, încît a plecat de la noi aproape veselă.

Dina s-a așezat în același fotoliu și ne măsoară camera, din ochi: dulapul cu cărți, o reproducere după „Semănătorul" lui Van Gogh, divanul vechi și vaza albastră cu mițișori de răchită. Își scoate din poșetă un pachet de țigări „Trezon" și îmi cere o scrumieră. La rîndu-mi, o măsor și eu din ochi. E slăbuță, cu ochi negri. Nu-mi place că seamănă cu Marișa. Dacă tot e vorba de o nouă nevastă, atunci să fie cu adevărat nouă. Nouă de tot.

Încerc să nu mă uit la Dima. Ca să nu se simtă stingherit. Schimbă cu Valeri ultimele știri sportive. Ia din bibliotecă volumele de versuri, unul după altul, le răsfoiește și le pune la loc. Și-a păstrat obiceiul mai mult decît dragostea pentru Marișa, decît obișnuința de a fi împreună cu ea, cu glasul, rîsul, lacrimile și felul ei de a fi. Eram prieteni, toți patru, din vremuri imemorabile, dar numai Marișa rămăsese neschimbată, ca la început. Nu se maturizase. La treizeci de ani părea tot studentă. Și conviețuirea cu Dima era „studențească", de parcă ar fi fost provizorie. În casa lor nu trebuia să te descalți ca să nu murdărești parchetul. Puteai să intri fără să-ți anunți dinainte vizita, sigur că vei fi primit cu bucurie. În casa lor erai totdeauna ospătat, e adevărat „studențește", dar pe săturate și dacă era nevoie puteai să rămîi și la dormit, pe unul din cele trei paturi rabatabile, de rezervă. Dacă aveai mîncărime de limbă puteai, ieșind de la ei, să judeci cu asprime gospodina casei și să-l compătimești pe soțul ei, dar în fundul sufletului îi invidiai neapărat pentru tinerețea lor.

A. Dancenko: Ilustrație pentru „Decameronul" lui Boccacio (Tuș)

Ne plăcea să intrăm în casa lor, care nu semăna cu a noastră. Îmi plăcea tot ce ținea de ea, inclusiv inscripția de sub sonerie: „Sunați de trei ori: de două ori cu timiditate, a treia oară cu obrăznicie".

Am adus gustările și le-am așezat pe masă: brînză, măsline, șuncă, salată. Dina fumează, în fotoliu, picior peste picior. Are picioare frumoase și pantofi frumoși, cu tocuri înalte și drepte. Marișa prefera tocurile joase. Îi plăcea să circule pe jos.

— Ce se aude cu cartofii? mă întreabă Valeri.

— Sînt gata. Putem să ne așezăm la masă.

Ne așezăm în jurul mesei. Eu și Valeri — unul în fața altuia, iar Dina în fața lui Dima. Acum întîlnesc, pentru prima oară, privirile lui Dima, care mă întreabă din ochi: „Ei, ce părere ai?" Iar eu îi răspund la fel, fără cuvinte: „Asta este".

— Ce băutură preferați? o întreabă Valeri pe Dina.

— Coniac, răspunde dînsa. Dima preferă vodcă.

— Ce bea Dima, știm de mult, îi răspunde Valeri rîzînd. Știți de cînd sîntem noi prieteni?

— Mi-a povestit, ne încunoștiințează ea, privindu-l pe Dima. Îi place să-și aducă aminte de anii de studenție, de cămin, de seratele studențești. E, în general, un sentimental.

Dima nu spune nimic. Cu Marișa s-ar fi certat și s-ar fi împăcat pînă acum de o sută de ori. Dima e astăzi liniștit, nu știu cum și, din păcate, fără strălucire. Pare că a hotărît să arate așa cum și-l imaginează Dina.

— E adevărat că la nunta dumneavoastră s-a băut din niște eprubete medicinale? ne întreabă Dina.

— Absolut adevărat, îi confirm eu. Dima nu e numai o fire închisă și sentimentală; are și un remarcabil simț al dreptății.

Dînsa nu-mi observă ironia.

— Dima e drept, e adevărat, adaugă Dina.

Nu, nu seamănă cu Marișa. Nu seamănă deloc. Cum am putut să mă înșel? E cu totul altceva. Nu e mai bună decît Marișa, dar poate că nici mai rea. Pur și simplu — e cu totul alta. Și totul va fi altfel cu ea. Nu așa cum a fost cu Marișa.

— Doriți salată? o întreb.

— Mulțumesc. Puțin...

Îmi întinde farfuria și-mi zîmbește. Asta-i salata preferată a Marișei. A botezat-o „salată Lavoisier". Și așa i-a rămas numele.

Îi înapoiez farfuria și-mi simt trădarea în vîrful degetelor.

— E bună, îmi spune ea. Vreau și eu rețeta...

Nu, nu seamănă de loc cu Marișa. Marișa nu voia să învețe nimic. Se mulțumea cu ce știa. Nu era mare gospodină, dar noi o iubeam. Dima o iubea și el, iar nouă ni se părea că el are nevoie tocmai de o asemenea soție.

Vorbim despre cinema. Despre săptămîna filmului francez, care începe curînd la Moscova. Apoi despre planurile pentru vacanță. După aceea despre vreme. Conversăm de parcă am călca pe drumuri minate. Cuvîntul „Marișa" ne pîndește la fiecare pas. Convorbirea se deapănă repede: jocurile de la Viena, noua povestire a lui Kataev, cutremurul de la Tașkent. Vorbim ca niște oameni adunați întîmplător într-un compartiment de tren.

— Vă place ceaiul tare? o întreb eu.

— Da, dacă se poate. Și lui Dima îi place...

Îi întind ceașca și simt din nou trădarea din vîrful degetelor, fierbinte, ca o arsură. Nu-i nimic de făcut. Am încercat să-i păstrăm pe fiecare separat: Marișa și Dima. Să salvăm vechea prietenie. Dar noi am fost prieteni buni în patru. Iar acum l-am invitat pe Dima cu noua lui nevastă...

Cînd s-au pregătit de plecare, era încă destul de devreme.

Marișa și Dima rămîneau la noi pînă noaptea tîrziu și prindeau ultimul metro. De fiecare dată ne opream în vestibul și, așa îmbrăcați, întîrziam încă multă vreme la vorbă. Ne prăpădeam de rîs pentru te miri ce fleac, temîndu-ne să nu sculăm copiii...

Dina și Dima și-au luat rămas bun.

Dina a spus:

— Mulțumesc pentru această plăcută seară.

Iar Dima s-a simțit și el obligat să adauge:

— Mulțumesc copii...

Înainte, Dima nu mulțumea.

M-am apropiat de fereastră. Tocmai ieșeau pe sub poarta bine luminată. Dima o ținea de mînă. Umbrele împreunate pășeau în fața lor, pe asfalt.

Dima a adus-o la noi, dar dînsa ni l-a răpit.

Inna Goff

ANIVERSARE

Un iluminist rus

Acum o sută cincizeci de ani s-a stins din viață Nikolai Ivanovici Novikov, prestigios iluminist rus. Una din primele lui scrieri, apărută în revista „Jivopiseț" pe care o edita, intitulată „Fragmente din călătoria făcută la..." a însemnat un fel de introducere la celebra carte a lui Radișcev „Călătorie de la Moscova la Petersburg".

Demn reprezentant al curentului iluminist, Novikov a desfășurat, de foarte tînăr, o intensă activitate publicistică. A început prin a edita o revistă satirică „Tuteli" (1769), opusă revistei de aceeași orientare: „Vsiakaia vsiacina", care apărea sub egida și îndrumarea directă o Ekaterinei a II-a. Această sfidare avea să scurteze rapid existența revistei lui Novikov, suspendată în anul următor — 1770. Novikov nu a dezarmat însă și în același an a scos o nouă revistă, „Pustomeli", după care au urmat, la scurte intervale, „Jivopiseț". (1772—1773) și „Koșeliok" (1774).

Stabilit la Moscova, Novikov s-a consacrat în bună măsură activității editoriale. A luat în arendă tipografia Universității din Moscova și a înființat alte două tipografii proprii, unde au fost tipărite cîteva reviste, binecunoscuta gazetă a vremii „Moskovskie vedomosti", precum și nenumărate manuale școlare, cărți de popularizare a științei etc.

În același timp, Novikov și-a dedicat o bună parte din energia sa creatoare literaturii; în 1772 a publicat vasta lui lucrare „Dicționarul istoric al scriitorilor ruși", iar mai tîrziu o cuprinzătoare lucrare de istorie generală.

Orientarea progresistă a lui Novikov a atras atenția autorităților țariste care, în 1792, l-au condamnat la cincisprezece ani detențiune.

Viața și activitatea lui N. I. Novikov au inspirat cartea istoricului literar A. Zapadov, apărută la Moscova anul acesta în editura „Molodaia Gvardia".

PARODII

„Poșta redacției"

— Mi-ați respins versurile, dar cînd v-am anunțat că au apărut în ziarul local, m-ați felicitat. Cum se explică asta?

— V-am felicitat pe dumneavoastră, dar nu și pe cititori.

— Vă trimit copia povestirii. Originalul îl păstrez pentru arhiva personală.

— Trimiteți originalul. Autentificați copia la notariat și păstrați-o în arhiva dumneavoastră.

— Aș vrea să vă trimit diverse materiale. Ce-ați avea nevoie?

— Nu găsim catifea ripsată din bumbac.

— Am fost vînzător de păsări, paznic la o grădină zoologică, tehnician dentist, model al unui pictor, director-adjunct administrativ. Timp de cîteva luni am fost pompier. Acum lucrez la controlul calității. Nu vi se pare că e timpul să-mi împărtășesc cititorilor experiența de viață?

— Nu ni se pare. N-ați fost încă îngrijitor de pitoni, băieș, director-adjunct comercial etc.

— Vă trimit două povestiri umoristice. Se potrivesc fie pentru rubrica „Camera copilului", fie pentru „Glasul altuia", dar dacă le socotiți slabe nu le publicați.

— Ultima propunere ni se pare mai atrăgătoare.

(Din Literaturnaia gazeta)

COMUNICAŢII AERIENE

În pragul erei supersonice

O ştire de ultimă oră anunţă că avioanele „Aeroflot" fac acum regulat legătura cu 46 de ţări, dar că există acorduri guvernamentale sau protocoluri cu 55 de ţări (cu 9 dintre ele înţelegerile încheiate n-au fost încă traduse în practică).

Definind aspectul esenţial al activităţii marii societăţi aviatice, A. Bessedin, directorul relaţiilor externe din Ministerul Aviaţiei civile a U.R.S.S., a arătat că ea se află în faţa unei noi etape, inaugurată de deschiderea unor linii de importanţă mondială ca: Moscova-Tokio, Moscova-Montreal şi Moscova-New York. **Repet — a declarat A Bessedin — acesta nu este decît un început. Nu-i exclus ca, în curînd, experţi ai „Aeroflot"-ului să se deplaseze în America de Sud, în speţă în Argentina şi Brazilia, spre a studia eventualitatea unei legături aeriene directe cu aceste ţări.**

Presa occidentală relevă adesea în ultimul timp că „Aeroflot" devine un concurent foarte serios pentru marile companii occidentale. Poziţia „Aeroflot"-ului faţă de aceste afirmaţii a fost astfel formulată de A. Bessedin:

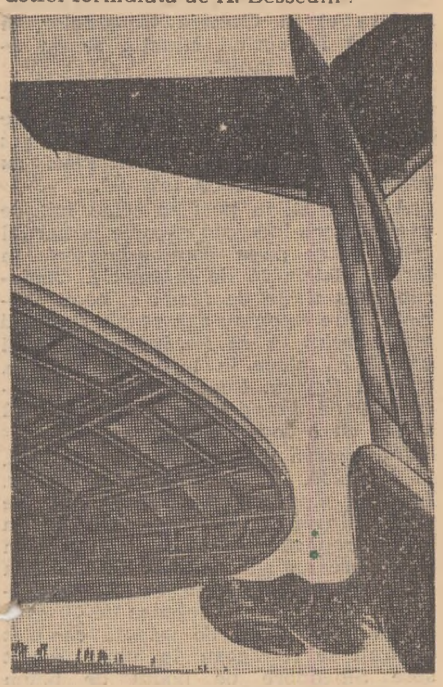

Pe aeroport

Foto: A. Lidov

— În momentul de faţă transporturile aeriene se dezvoltă într-un ritm extrem de rapid şi există destul loc pentru toată lumea. „Aeroflot" tinde nu spre concurenţă, ci spre cooperare. Iată, de pildă, relaţiile noastre cu un vechi partener: compania scandinavă S.A.S. Avioanele S.A.S. au căpătat aprobarea de a face escală la Taşkent, pe linia spre New-Delhi. De ce n-am putea prelungi însă împreună linia pînă la Djakarta sau pînă în Australia? Mai mult, se poate lua în considerare chiar înfiinţarea unor linii realmente planetare care să ocolească globul de la Vest la Est şi de la Est la Vest peste continentul american şi teritoriul U.R.S.S. Să nu uităm că suprafaţa ţării noastre acoperă o şesime din întreg uscatul Pămîntului. Includerea ei în itinerariile aeriene internaţionale implică, de aceea, o dorinţă de colaborare, de dezvoltare progresivă a legăturilor aeriene şi nu de exacerbare a concurenţei.

În acelaşi timp, A. Bessedin a observat că un alt element al noii etape a activităţii internaţionale a „Aeroflot"-ului este înfiinţarea unor noi puncte de plecare şi de sosire din şi pe teritoriul sovietic: Leningrad, Kiev şi Vilnius. Aeroportul Leningradului face sau va face într-un viitor apropiat legătura cu Helsinki, Stockholm, Copenhaga, Londra, Paris, Berlin, Viena, Varşovia, Oslo. De la Kiev există curse directe spre Berlin, Praga şi Viena.

În ce priveşte progresele realizate de parcul de avioane, A. Bessedin a ţinut să sublinieze calităţile relevate de avionul „Il-62" pentru curse lungi şi „Tu-134" pentru itinerarii mijlocii (trei mii de kilometri); anul acesta vor începe zborurile de încercare cu „Tu-154", cu o rază de acţiune cuprinsă între 5000—6000 de kilometri, avînd o viteză analogă cu „Tu-134" (850—920 km. pe oră), însă un număr dublu de locuri. Dar mai cu seamă, „Aeroflot" se pregăteşte să intre în era supersonică. Primul născut al acestei noi generaţii este „Tu-144", un avion cu reacţie ale cărui motoare dezvoltă o viteză de 2350 de kilometri pe oră şi va putea transporta 120 de călători la 6 500 km, fără escală.

actualitatea

CE SE DISCUTĂ

Menţinerea echilibrului natural

Întruniţi luna trecută la Paris, 240 de specialişti în biologie şi ecologie reprezentînd 62 de ţări, Organizaţia Naţiunilor Unite şi două din organismele ei specializate, F.A.O. şi O.M.S., au discutat despre utilizarea raţională şi conservarea resurselor biosferei. Dar mai întîi au trecut pe scurt în revistă influenţa omului asupra mediului său natural.

Conform ultimelor descoperiri, omul, inclusiv strămoşii săi, există de circa 2 milioane de ani, dar timp de 1 990 000 de ani s-a comportat faţă de natură la fel cu celelalte animale. Chiar după descoperirea focului, a trăit mai mult de pe urma culesului şi vînătorii, influenţîndu-şi prea puţin mediul. Abia în epoca neolitică s-a produs o schimbare importantă, o dată cu apariţia aşezărilor umane, domesticirea animalelor şi plantelor şi constituirea de provizii care să-i asigure traiul în toate anotimpurile. Totuşi, pînă în secolul XIX, populaţia globului s-a înmulţit încet şi şi-a schimbat foarte puţin modul de viaţă. Industrializarea a zdruncinat însă raporturile milenare, echilibrate, dintre om şi natură. Mineralele au început să fie exploatate din ce în ce mai intens, pădurilor nu li s-a mai lăsat timpul necesar pentru a se reface, agricultura a preluat regiuni ocupate mai înainte de păduri şi preerii, evacuarea deşeurilor din marile aglomerări urbane a devenit o problemă etc., etc.

În ultimul sfert de secol încălcarea naturii s-a accelerat în mod periculos. A sosit deci momentul ca statele şi organismele internaţionale să ia măsuri, acţiune foarte dificilă din cauza complexităţii problemelor legate de biosferă, a nenumăraţilor factori care se influenţează reciproc, a ecoului pe care-l poate avea un singur şoc asupra unui continent întreg. În Ohio, de pildă, s-a detectat fum provenit de la uzine situate în Texas, la 1600 km depărtare. Înrăutăţirea calităţii apei din rîurile şi lacurile suedeze este atribuită deşeurilor industriale din alte ţări europene. Pinguinii din Antarctida au ajuns purtători de insecticide, deşi aceste substanţe nu au fost folosite în vecinătatea continentului lor...

Specialiştii au încercat apoi să întocmească o listă a urgenţelor. De primă importanţă li s-a părut a fi educarea maselor, pentru ca acestea să-şi dea seama că specia umană este pe cale de a-şi tăia craca de sub picioare. Educaţia trebuie să înceapă de la bază, din şcoala primară (ceea ce presupune desigur educarea premergătoare a profesorilor şi formarea de specialişti), căci trebuie să se modifice un punct de vedere general: natura nu aparţine nimănui şi prin urmare nu are rost să ne îngrijim de ea, era părerea curentă. De acum încolo oamenii trebuie educaţi de la cea mai fragedă vîrstă într-un spirit cetăţenesc faţă de natură. Aceasta este de altfel şi în interesul speciei, căci în fond omul este el însuşi o verigă a biosferei, lucru pe care el îl uită prea des.

Cunoaşterea legilor care guvernează mediul natural este de asemenea capitală. Se ştie prea puţin despre relaţiile dintre multiplele elemente ale sistemelor ecologice şi numai echipe constituite din diverşi specialişti vor reuşi să le înţeleagă cîndva. Este deci nevoie să se accelereze pregătirea de cercetători şi înzestrarea laboratoarelor. Numai cunoscînd exact productivitatea fiecărui sistem ecologic şi luptînd împotriva poluării de orice fel se poate ajunge la o utilizare raţională a resurselor naturale. Este cert că studierea anumitor subiecte aşa cum a fost începută în 1967 în cadrul Programului biologic internaţional a adus mari foloase. De aceea s-a propus ca, după încheierea acestuia, în 1972, să se iniţieze un Deceniu ecologic internaţional.

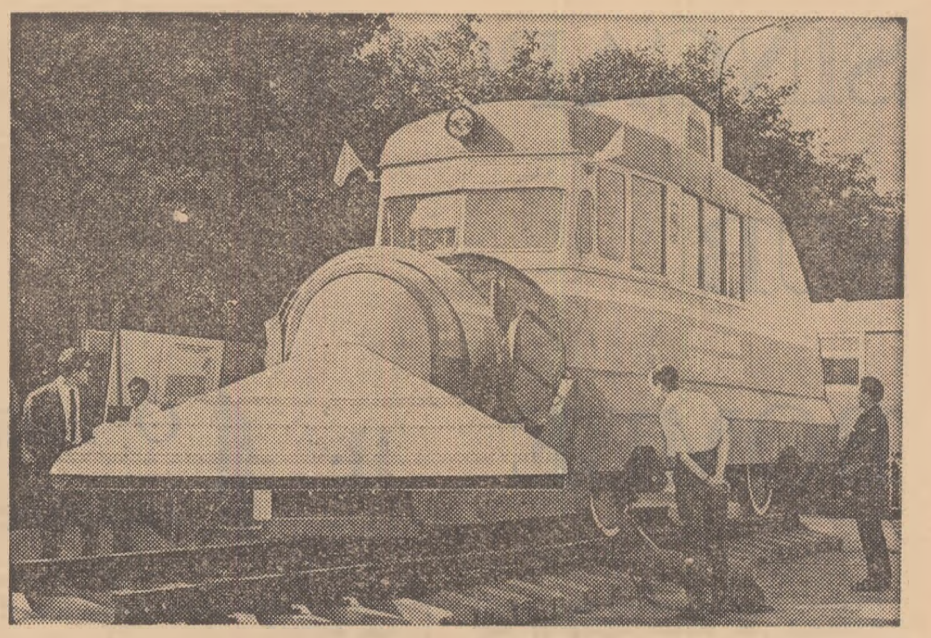

Moscova. Instalaţie pentru curăţirea zăpezii de pe şinele de cale ferată, funcţionînd cu un motor de avion ce nu mai poate fi utilizat pentru zbor.

INDUSTRIA CHIMICĂ

Materiale plastice armate

Recent, specialiştii în materie au reuşit să realizeze două uriaşe rezervoare sferice cu diametrul de 14,20 metri, circumferinţa 40 metri, înălţimea 17,20 şi o capacitate de 1500 tone fiecare. Desigur, în lume mai există şi alte rezervoare gigant, dar noutatea constă în faptul că cele două sfere, în care urmează a fi depozitată cea mai mare rezervă mondială de anhidridă carbonică lichidă, la o temperatură de stocaj de —23,5° C, sînt construite din material plastic armat.

Este pentru prima oară cînd se realizează o izolare termică făcîndu-se apel numai la materiale de sinteză. Izolaţia este asigurată de un strat de 120 mm grosime din poliuretan rigid şi autoextingibil, iar protecţia izolatorului este realizată de un strat de 3,5 mm din material plastic armat.

De altfel, plasticul armat a început să joace în genere un rol tot mai important în industria chimică. Obţinut dintr-o combinaţie de fire de sticlă textilă şi răşini sintetice, el este un material compozit alcătuit dintr-un schelet şi „carne". Scheletul, adică sticla textilă asigură rezistenţa mecanică, iar carnea — răşina, oferă o anvelopă protectoare împotriva agenţilor exteriori şi înlesneşte buna repartizare a eforturilor.

Alianţa aceasta dintre două elemente diferite permite obţinerea unor caracteristici remarcabile, îndeosebi un excepţional raport între rezistenţă şi greutate. Plasticul armat este foarte uşor, datorită slabei densităţi a componenţilor săi care variază între 1,5 şi 2 după natura şi procentajul respectiv al răşinii şi armăturii care oferă totuşi o rezistenţă mecanică înaltă. La rîndul ei răşina, care este liantul dintre firele de sticlă textilă şi armătură, permite o rezistenţă sporită la flexiune şi compresie.

Complexului sticlă textilă — răşini sintetice, numit de specialişti plastic armat, i se prevăd aplicaţii în cele mai diverse ramuri de activitate: chimie, transporturi, maşini industriale şi agricole, electricitate, electronică, construcţii, sport etc.

PROBLEME ŞI SOLUŢII

Proiectantul cibernetic

Valoarea desenelor tehnice nu este firoşte condiţionată de volumul, de greutatea lor. Totuşi aceasta din urmă pune în evidenţă timpul pierdut cu executarea lor. Cît cîntăresc, de pildă, desenele necesare pentru construirea unui avion cu reacţie? O mie de kilograme. Da, chiar o tonă! Calculul l-a făcut însuşi celebrul constructor de avioane Oleg Antonov. La orice desen tehnic, fiecare linie, adnotare, cifră trebuie făcute cu mîna. E o muncă migăloasă care cere multă atenţie şi răbdare. Omul, care a făurit maşini automate ce fabrică cele mai complicate produse, consumă pentru executarea desenelor o imensă cantitate de energie intelectuală şi un timp preţios pentru a face manual o muncă de fapt tehnică.

E adevărat că maşinile electronice de calculat au grăbit mult calculele inginereşti. Dar ele oferă documentarea tehnică sub formă de tabele, benzi şi fişe perforate. Producţia reclamă însă în majoritatea cazurilor soluţii geometrice: desene, scheme, grafice. Aşa încît marile avantaje pe care le oferă maşinile electronice de calculat se pierd în mare măsură în cursul traducerii acestei documentaţii în limbajul graficii.

Recent, însă, cibernetica a înregistrat un succes şi în acest domeniu. Un tînăr cercetător belorus, Evgheni Dneprovsk, a realizat un dispozitiv automat pentru executarea desenelor şi graficelor, pe care l-a numit „Itekan". Este un prim pas spre automatizarea muncii arhitecţilor „Itekan" poate executa schiţe, grafice, scheme şi alte genuri de documentaţie grafică. Programul dispozitivului automat este întocmit la o maşină electronică de calculat pe baza datelor de proiectare. Programul este înscris pe o bandă perforată standard de 17,5 mm. În felul acesta un desen realizat la Minsk, de pildă, poate prinde viaţă, în contururile obiectivului pe care îl reprezintă tocmai la Vladivostok.

Proiectantul cibernetic poate duce la o creştere de 50—300 de ori a productivităţii muncii de proiectare.

Fără cuvinte

SINGAPORE SUB BOMBE

II. O bătălie pierdută înainte de a fi început

Simpson se izbise mereu de o totală indiferență. În cursul călătoriei sale de inspecție el constatase că trupele erau complet nepregătite pentru a lupta împotriva tancurilor; instrucțiunile trimise de la Londra zăceau de luni de zile prin arhivele din Singapore. Cel mai mult îl îngrijorase, însă, faptul că extremitatea nordică a insulei era total lipsită de apărare: nici un tun, nici o cazemată de beton, nici un rînd de fortificații. Duminica, litoralul continua să fie asaltat de vizitatori veniți să facă plajă și să se scalde în lagunele strîmtorii Johore.

Simpson ceruse în repetate rînduri construirea de fortificații pe țărmurile strîmtorii, dar generalul Percival îi respinsese fără explicații toate propunerile. Acum, Simpson se întorcea cumplit de obosit de pe front cu intenția de a se duce la statul major spre a face un nou raport comandantului zonei; spera că de data aceasta va căpăta aprobarea de a construi fortificații în punctele cele mai nevralgice ale insulei.

Deși se culcase, Percival îl primi totuși pe Simpson și, vrînd să fie o gazdă ospitalieră, îi oferi chiar un pahar de whisky. După ce-și scoase centironul cu pistolul, Simpson se instală comod și începu să prezinte situația amănunțit. Dar după ce termină raportul nu se ridică să plece, cum ar fi fost de așteptat, ci abordă din nou problema apărării orașului.

Surprins de încălcarea etichetei militare, Percival binevoi totuși să-l asculte, dar cu un aer obosit. Înalt și slab, cu maxilare proeminente, generalul nu obișnuia să-și exteriorizeze sentimentele. Simpson își expuse părerea calm dar elocvent.

Acum nu mai încape îndoială că japonezii vor ajunge repede la strîmtoare și vor ataca Singapore. Există destui oameni pentru construirea de cazemate grele de beton, consolidarea pozițiilor artileriei, crearea unui sistem sigur de apărare antitanc, instalarea pe fundul mării de obstacole în calea navelor, săparea de gropi-capcane și construirea de întărituri din sîrmă ghimpată. Există de asemenea materialul necesar, precum și muniții, ba chiar și reflectoare pentru ca lucrările să se poată desfășura și în cursul nopții. Important e numai să se recunoască necesitatea construirii celor enumerate mai sus și folosirea cît mai eficientă a timpului care a mai rămas.

Deși argumentele lui Simpson erau extrem de convingătoare, Percival rămase ferm pe poziția lui. La un moment dat, Simpson dădu de o parte din fața lui paharul cu whisky și se repezi înainte. „Insist asupra necesității imediate de a face tot posibilul pentru a sprijini armata — rosti el. Soldații sînt obosiți, au moralul scăzut, se retrag sute de mile de pe cîmpul de luptă. Sir, nu uitați că japonezii sînt mai bine pregătiți decît noi pentru un război în junglă și că au arme mai perfecționate".

La început Simpson vorbise calm, dar pe la ora 2, înțelegînd că eforturile-i sînt zadarnice, începu să-și piardă răbdarea. „Sir, trebuie neapărat să facem acest lucru înainte ca zona să intre sub tirul inamicului".

Percival rămase impasibil.

— Domnule general, rosti în cele din urmă Simpson cuprins de disperare, ridic pentru a nu știu cîta oară această problemă și de fiecare dată o respingeți fără explicații. Spuneți-mi, pentru numele lui Dumnezeu, de ce?

— Cred că construirea fortificațiilor propuse de dumneata ar submina moralul soldaților și locuitorilor orașului, binevoi în cele din urmă să răspundă Percival.

Simpson îngheță. Își dădea seama că numai un miracol mai putea salva orașul. Singapore putea fi socotit ca și pierdut. Își îmbrăcă centironul cu pistolul și se îndreptă spre ușă. Înainte de a ieși din încăpere se întoarse însă și rosti: „Sir, după ce japonezii vor intra în oraș, moralul va fi și mai scăzut".

Insulă pustie

Toată luna ianuarie orașul fu bombardat. Nu trecea o zi în care inamicul să nu atace din văzduh Singapore. Bombardierele zburau în grupuri mari, alcătuite uneori din peste 50 de aparate, și numai ziua.

O dată cu înmulțirea incursiunilor aeriene, creștea și amploarea distrugerilor provocate. După calculele generalului de brigadă Simpson, care comanda acum apărarea civilă a orașului, zilnic erau înmormîntate cel puțin 50 de persoane. Într-una din cele mai grele zile ale războiului, cînd cartierul chinez fusese distrus în mare parte, sute de cadavre rămaseră îngropate sub dărîmături. Cum în arșița tropicală cadavrele se descompun repede, după o săptămînă primejdia izbucnirii unei epidemii de tifos era atît de mare încît autoritățile ordonară să se administreze gratuit populației vaccin antitific.

Orașul după bombardament

Între timp, divergențele din sînul consiliului militar se agravau. După ciocnirea cu Duff Cooper, comandantul aviației fusese destituit și înlocuit cu generalul Archibald Wavel, transferat la Singapore din Iava. Dar și misiunea lui Duff Cooper luă sfîrșit; înainte de plecare, el îi înmînă lui Wavel o copie a proiectului de măsuri în vederea apărării militare și civile a insulei, elaborat de generalul Simpson.

Wavel îl chemă pe Simpson și discută cu el mai bine de o oră. Apoi, însoțit de Percival, inspectă țărmul nordic. Abia acolo își dădu generalul seama de toată gravitatea situației. Zguduit, ceru explicații lui Percival; acesta se mulțumi însă să-i ofere un răspuns identic cu cel pe care-l dăduse lui Simpson. Wavel ordonă să se înceapă imediat lucrările de întărire a insulei.

Oricît ar părea de necrezut, dar chiar și atunci cînd japonezii se aflau la un pas de Singapore, mulți locuitori ai insulei nu erau încă conștienți de gravitatea evenimentelor. Credeau sincer că englezii se retrăgeau intenționat spre Johore, întrucît acolo — cum se spunea în discuțiile purtate la cluburi — „era mai ușor de luptat". În ciuda unor dovezi evidente ca, bunăoară, marele număr de refugiați și răniți, orășenii refuzau să vadă în înaintarea japonezilor o victorie a acestora, continuînd să atribuie faptul strategiei conștiente a englezilor de „a atrage în cursă inamicul".

Pe neașteptate, însă, toți negustorii chinezi încetară chiar în aceeași zi, ca la comandă, să mai vîndă marfă pe credit, cum făcuseră multă vreme. Europenii din Singapore fură zguduiți.

Chinezii nu aveau însă îndoieli; ei înțelegeau foarte bine sensul evenimentelor care se desfășurau în Malaya. În consecință, cu excepția cîtorva cluburi și mari magazine, plata cu bani pe șin deveni obligatorie. Generalizarea acestei practici ridică în fața a mii de locuitori problema acută a procurării de bani în vederea achiziționării cel puțin a alimentelor.

În consecință, în Singapore începură să se înregistreze furturi.

La 16 ianuarie, Wavel expedie lui Churchill o telegramă: „Pînă în ultimul moment planurile de apărare a orașului porneau de la premiza că el va fi atacat de pe mare. Așa încît nu s-a făcut nimic sau aproape nimic pentru construirea de fortificații pe țărmul nordic al insulei".

Churchill află astfel pentru prima oară adevărul despre situația dezastruoasă din Singapore și fu cuprins de o furie oarbă. Abia acum își dădea seama că „fortăreața legendară, invincibilă", cum socotea el Singapore, era în realitate o „insulă pustie", care oferea un tablou dezolant.

Iată ce a scris el mai tîrziu despre acest lucru: „Ar fi trebuit să cunosc din timp situația. Consilierii mei ar fi trebuit și ei să fie informați. Ei aveau datoria să mă înștiințeze și pe mine, iar eu ar fi trebuit să cer un raport. O fortăreață fără un sistem de apărare pe uscat mi se pare la fel de fantezistă ca ideea construirii unei nave fără fund".

Oricum, imediat ce primi telegrama, Churchill îi telegrafie lui Wavel: „Toată armata trebuie să fie convinsă de necesitatea unei lupte acerbe pentru fiecare petec de pămînt. Tot armamentul trebuie distrus pentru ca nimic să nu cadă în mîna inamicului. Problema predării orașului ar putea fi examinată numai după o bătălie pe ruinele lui".

Primul ministru britanic trimise apoi statului major din Singapore indicații detaliate cu privire la pregătirile de apărare a „fortăreței". Ele cuprindeau și cele șapte puncte din raportul lui Simpson, pe care Duff Cooper îl înaintase lui Churchill. În felul acesta, primul ministru îi ordonă personal lui Percival să execute planurile pentru a căror realizare Simpson luptase în zadar.

Orașul avea nevoie de un conducător energic, care să poată mobiliza pentru apărare toată populația (completată cu refugiați, aceasta se cifra acum la un milion de locuitori). Se impunea trimiterea de urgență a mii de soldați la construirea fortificațiilor. Dar un asemenea conducător nu exista. În aceste momente critice orașul semăna cu o corabie avariată de furtună rămasă fără căpitan.

La 27 ianuarie deveni clar că Churchill se aștepta la orice. „Din Extremul Orient ne vin vești alarmante, declara el în Camera Comunelor, și cred că în curînd situația se va agrava și mai mult".

După ce ascultă discursul primului ministru, transmis la radio, George Hammond îi spuse soției sale Karen: „Churchill încetează lupta. Pleci cu primul vapor. Ne-am înțeles".

A doua zi, în port se aflau mii de oameni care încercau să urce la bordul celor patru nave care aduseseră în insulă divizia 18 de infanterie. Cheiurile erau tixite de femei și copii speriați care așteptau sub razele fierbinți ale soarelui ca să fie îmbarcați. Unii urmau să plece în insulele britanice, alții în Ceylon. Funcționarii de la birourile de înregistrare verificau însă actele cu o încetineală agasantă.

Îmbarcarea dură două zile. Sîmbătă, 31 ianuarie, plecă ultimul transport. În clipa cînd vaporul se depărta de țărmul învăluit în lumina palidă a lunei tropicale, nici un locuitor din Singapore nu știa încă ce se petrecea în momentul acela în cealaltă extremitate a insulei. În noaptea de 30 spre 31 ianuarie 30.000 de soldați complet epuizați se retrăgeau în mare secret spre Singapore pe podul de beton arcuit peste strîmtoarea ce desparte insula de continent. Lat de 70 de picioare și lung de 1 000 de picioare, podul fu aruncat în aer la 8,15 dimineața. Bătălia pentru Malaya luase sfîrșit, începea asediul Singaporelui.

Altă primejdie

La începutul lunii februarie asupra orașului începu să planeze o nouă primejdie. Japonezii instalaseră tunuri cu bătaie lungă pe colinele din Johore și trăgeau acum direct împotriva insulei. Zgomotul produs de obuze aducea mai întîi cu un vaiet jalnic, apoi se transforma într-un urlet sălbatic, iar la sfîrșit devenea asurzitor.

— Mi se părea că detunătura plutea în văzduh de o sută de ani — își aminti mai tîrziu un martor ocular. Concomitent se înmulțiră atacurile bombardierelor, japonezii folosind și avioane de vînătoare care mitraliau străzile orașului și zvîrleau bombe explozive.

Zilnic mureau cel puțin două sute de oameni. Era tot mai evident că insula fusese cuprinsă de derută. Faptul era valabil mai ales pentru unitățile militare, care păreau că rătăcesc la voia întîmplării, de parcă n-ar fi avut comandanți. Obosiți pînă la epuizare, soldații nu aveau unde dormi, pentru că nu existau corturi suficiente, iar ofițerii care se ocupau cu încartiruirea, nu izbutiseră să-i repartizeze pe toți în casele localnicilor; mulți soldați amețiți de băutură umblau împleticindu-se cu sticle de alcool în mînă. Jafurile luaseră și ele amploare.

Pe unii, războiul îi îmbogățiînsă. Din decembrie, după arestarea tuturor pescarilor japonezi, Singapore începuse să ducă mare lipsă de pește proaspăt. Chinezii nu erau pescari pricepuți. Într-o zi, cineva observă însă că după atacurile aviației japoneze la suprafața apei plutea puzderie de pești asurziți; la scurtă vreme după aceea piața de pește începu să înflorească.

N. Barber

(Va urma)

CINEMA

Valentina Titova s-a lansat cu filmul „Viforul" al lui Vladimir Basov. În următoarea creație a aceluiași regizor, tetralogia „Scut și spadă", actrița figurează pe generic ca Valentina Titova-Basova

Sayat Nova

Renașterea armeană a dat pictori, poeți, filozofi remarcabili, printre care Sayat Nova, personalitate ieșită din comun, admirabil dotată, despre care poetul Valeri Briusov avea să spună:

„Sayat Nova este unul din poeții care, prin forța geniului lor, încetează de a mai fi bunul unui singur popor, devenind favoriții întregii omeniri".

Fiu de țesător, îmbrățișînd el însuși meșteșugul tatălui său, Arutin Sayadian pe numele lui adevărat, a ajuns cel mai mare bard din Gruzia acelei vremi (Sayat Nova s-a născut la Tbilisi), compunîndu-și poemele în trei limbi: armeană, gruzină și azerbaidjeană. Personaj aureolat de legendă, el a participat la campaniile viteazului Nadin Șah, în India și Etiopia, ajungînd apoi sfetnic și poet de curte al regelui gruzin Irakli. Dar acolo unde a cunoscut mărirea, avea să cunoască și nenorocirea: îndrăgostindu-se de prințesa Ana și neputîndu-și ascunde sentimentele, Sayat Nova a fost călugărit cu sila și exilat la mănăstirea Ahpat. Patruzeci de ani a ținut ascunse sub rasa neagră strunele sazei populare, continuînd să-și cînte dragostea. Cîntecele lui se răspîndeau pe aripi de vînt și erau cîntate pretutindeni. La întreceri, poeți renumiți își sfărîmau lăutele, furioși că se vedeau învinși de un bard rătăcitor, în care nimeni nu-l recunoștea nici pe poetul de curte Sayat Nova, nici pe călugărul pocăit Ter-Stepanos. Sayat Nova a murit ucis în biserica Sfîntul Ghevork din Tbilisi în timpul invaziei lui Aga Mohammed Han. În această veche biserică armeană ard în permanență lumînări pe care credincioși și necredincioși veniți din toate părțile lumii le aprind în amintirea celui ce odihnește acolo, într-un mormînt simplu. De cîtva timp, ard și imense reflectoare aruncînd umbre stranii pe zidurile negre: Serghei Paradjanov, regizorul armean al filmului ucrainean de mare succes „Umbrele strămoșilor uitați", reînvie în acest decor autentic interesanta figură a lui Sayat Nova.

Nu va fi vorba de o biografie romanțată. Viața poetului furnizează doar canavaua pe care sînt brodate cîteva miniaturi. Fiecare miniatură este o nuvelă aparte. Filmul nu are un subiect minuțios elaborat, dialogurile sînt aproape inexistente. Imaginea e cea chemată să explice derularea acțiunii.

Ca și Godard, Paradjanov este convins că imaginea poate spune totul, lipsindu-se cu succes de cuvinte. De aceea el caută un echivalent vizual, cinematografic, pentru fiecare imagine literară. Procedeul l-a condus spre soluții foarte interesante. Ca să-i arate, de exemplu, pe cei doi îndrăgostiți care se uită unul la altul ca într-o oglindă, văzîndu-și reflectarea propriului chip, a propriilor lor gînduri și sentimente, Paradjanov a apelat la pictura persană din secolul al XVIII-lea. Acolo îndrăgostiții au fețele identice, așa încît, regizorul a încredințat rolurile lui Sayat Nova tînăr și al prințesei Ana aceleeași actrițe, Sofiko Ciaureli.

Pentru a exprima schimbările care se petrec cu oamenii, Paradjanov s-a inspirat din vechile icoane, unde același sfînt este înfățișat avînd chipuri diferite, și a ales pentru rolul lui Sayat Nova patru interpreți care nu seamănă deloc între dînșii: micuțul Melkon, Sofiko Ciaureli, Vilen Galstian și Gheorghi Geghecikovi.

Un pat moale

Onorato, Pierpaolo și Baldassare au descoperit un produs dezintoxicant care taie pentru totdeauna pofta de băut. Dar ca să se aleagă de pe urma lui cu un profit maxim, tăinuiesc invenția față de conducătorii firmei la care lucrează, lasă totul baltă și pleacă în America convinși că se vor îmbogăți peste noapte. Căci nu e America țara succesului garantat și a cîștigului facil?

Dar o dată ajunși peste ocean, lucrurile nu se petrec așa cum au sperat ei. Avizi de bani, cei trei amici oscilează între un trust de produse chimice, al cărui președinte e de nevăzut, și un trust de băuturi alcoolice, care ar vrea să cumpere formula pentru a o distruge.

În ziua cînd Onorato se îndrăgostește de Pamela, o tînără suedeză fără scrupule, pornită și ea în căutarea unei vieți ușoare și bogate, trioul devine cvartet. De fapt, Onorato, cu remușcări și puțină gelozie, Pierpaolo și Baldassare fără nici o prejudecată, urmăresc să se servească de Pamela ca momeală pentru conducătorii trustului chimic; pe de altă parte, ei se adresează organizației „Cosa Nostra" pentru a se „ocupa" de capii trustului de băuturi alcoolice.

Iluzia nefondată că și-au atins scopul îl face la un moment dat pe Onorato să o convingă pe Pamela (de fapt dînsa îl silește cu abilitate să o convingă) să aleagă între un bătrîn bogătaș din Texas, care i-a cerut mîna și un tînăr foarte îndrăgostit de dînsa (amicii află prea tîrziu că tînărul este invizibilul șef al trustului chimic, pe care în van l-au căutat atîta).

Finalul? Într-un ritm dezlănțuit de gaguri, soluții comice și manevre combinate de fiecare dintre cei trei în dauna celorlalți, aventura trioului ia sfîrșit cu vînzarea brevetului către trustul chimic pe o sumă enormă, un munte de dolari nesperați. Dar... amicii italieni nu se pot atinge de ei, deoarece, terorizați de „Cosa Nostra", ei sînt constrînși să se ascundă într-o pivniță care nu aduce deloc cu patul moale din visurile lor. În această vizuină, singura lor legătură cu lumea este Pamela; ea le aduce de-ale mîncării și se servește copios din banii inaccesibili pentru ceilalți. În felul acesta e plătit, cu autodistrugerea, „patul moale". Succes, bani, faimă, bogăție — totul eșuează în obscuritatea pivniței.

Cineaștii italieni Franco Verucci, Alberto Silvestri, Ottavio Jemma (scenariu) și Georgio Capitani (regia) au făcut o comedie agresivă și crudă, o fabulă satirică cu transparente valori și sisteme din lumea contemporană, lovind fără menajamente în setea de arivism facil, de bani și de celebritate și arătînd că lipsa de scrupule se plătește neapărat, material și psihologic.

Onorato și Pierpaolo sînt interpretați de Philippe Leroy și Gastone Moschin, care au mai colaborat în „Șapte oameni de aur", iar Baldassare de Alberto Lionello. Pamela este Eva Aulin, suedeza pe care un juriu american a ales-o acum doi ani „adolescenta cea mai grațioasă". De-atunci, „Eva chip de înger" merge din succes în succes, fără a recurge, însă, la mijloacele Pamelei. Dimpotrivă, la 18 ani are idei foarte sănătoase și precise despre lumea în care trăiește și în care ar vrea să schimbe multe.

I. Kristova

TEATRU

Jean Marais, discipolul diavolului

„N-am să revin pe scenă decît cu o piesă de Jean Cocteau".

Jean Marais a făcut acest legămînt la moartea prietenului său. Și s-a ținut de cuvînt. Recent, la Théâtre de Paris a avut loc premiera piesei „Discipolul diavolului" de Shaw, în adaptarea lui Jean Cocteau. Contribuția lui Marais la spectacol este multiplă: el interpretează rolul titular, semnează regia, decorurile și costumele.

Vedetă celebră a ecranului francez, Jean Marais e mai puțin cunoscut ca actor de teatru cu care, e drept, a întrerupt cam de mult legăturile din pricina intensei activități cinematografice. Dar scena continuă să ocupe în inima lui locul primei iubiri.

Marais a fost elevul lui Charles Dullin, marele pedagog și om de teatru francez, figură realmente legendară, din a cărui școală au ieșit cele mai sonore nume ale artei dramatice franceze. Personalitate uimitoare, pentru care în afară de scenă nu mai exista nimic, Dullin a rămas astfel în amintirea elevilor săi:

„Slab și eroic, nedrept și mărinimos, pedant și boem, credul și intrigant, acest om era întruchiparea vie a teatrului. Cu cît mergea mai departe în arta lui, cu atît părea că știe mai puțin despre ea, făcînd la tot pasul descoperiri senzaționale pentru sine. Cu elevii era foarte exigent, chiar crud" (Jean-Louis Barrault).

„Dragoste față de elevi? Dă de unde! Exact dimpotrivă. Dullin nu te ajuta, nu te încuraja, nu te știa. El trăia, respira prin teatru — asta era toată învățătura lui. Această dragoste pentru teatru o impunea însă și celor din jurul lui, mistuindu-i în flăcările neobișnuitei sale patimi" (Jean Vilar).

Mistuindu-se și el în flăcările acestei neobișnuite patimi, Marais a debutat în trupa lui Dullin cînd era încă elevul său. Figuranților li se făcea o reducere de taxă, dar nu acest avantaj l-a atras pe tînărul artist. Dimpotrivă, el ar fi fost dispus chiar să plătească amețitoarea plăcere de a apărea pe scenă oricum — măcar într-un colț, măcar o clipă — în luminile rampei.

Nebun de fericire, a interpretat în „Julius Cezar" cinci roluri deodată: un alergător roman îmbrăcat foarte sumar, expunîndu-și superba siluetă, un gal bărbos, o slugă a împăratului. Apoi a fost unul dintre cei care purtau trupul Cezarului, iar în scena finală un legionar îmbrăcat în tunică scurtă.

Așa cîștiga figurantul Jean Villain-Marais zece franci pe zi, care abia-i ajungeau pentru metro și autobuz, expunîndu-l interminabilelor reproșuri ale familiei dornică să-l vadă aranjat.

Șansa lui poartă data octombrie 1936, cînd Jean Cocteau pregătea piesa „Cavalerii Mesei rotunde", al cărei protagonist trebuia să fie Jean-Pierre Aumont. „Speram să fiu dublura lui și să o calmez pe mama, care-mi reproșa că nu sînt în stare să-mi fac un rost. Reținut în Statele Unite, Aumont n-a putut fi liber la timp și Cocteau mi-a dat mie rolul" — își amintește Jean Marais.

Așa a început o lungă perioadă de colaborare rodnică, marcată de realizări ca „Părinți teribili", „Mașina de scris", „Întoarcerea veșnică", „Orfeu" și multe altele.

„Discipolul diavolului" a fost ultima operă a lui Cocteau care, grav bolnav, a fost sfătuit de medic să scrie. Cocteau citise piesa lui Shaw, inedită în Franța, și i-a plăcut foarte mult. Adaptarea a fost gata cu o lună înainte de moartea sa. La 11 octombrie 1963, Cocteau a murit „la capătul unei lungi tinereți" — cum a spus René Clair.

Pentru omagierea lui Cocteau, Jean Marais, la fel de zvelt și de elegant la 54 de ani ca pe vremea „Cavalerilor Mesei rotunde", s-a făcut discipolul diavolului, strengarul cu inimă mare și o conduită de erou.

I. Ozerov

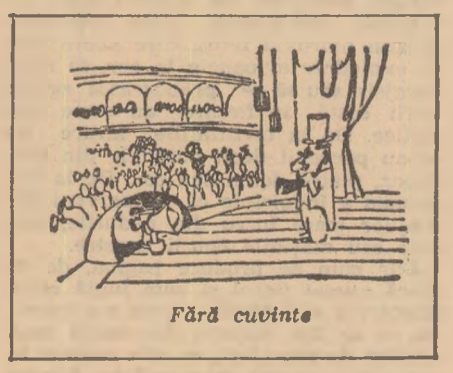

Fără cuvinte

TELEVIZIUNE

Cea mai celebră dragoste

După aproape patru sute de ani, tragedia „Romeo și Julieta" continuă să ne încinte cu frumusețea, complexitatea și construcția ei savantă. Dacă ne gîndim la absurditățile care s-au spus pe seama lui Shakespeare atîta timp, la cuvintele marelui maliție Voltaire: „Perle într-o grămadă de gunoi", trebuie să recunoaștem că, redescoperindu-l pe autorul celei mai celebre povești de dragoste, romanticii au fost geniali.

„Romeo și Julieta" este prima mare operă dramatică avînd ca subiect dragostea — dar nu sentimentul nerealizat din „Tristan și Isolda", ci dragostea împlinită, totală, care trăiește între cîntecul privighetorii și cel al ciocîrliei. Iubiții din Verona afirmă o libertate care înainte de ei n-avea nume și pe care o plătesc cu viața. Copleșitoarea forță a acestei pasiuni n-a mai fost exprimată niciodată astfel înainte de Shakespeare, dar și astăzi mitul este la fel de puternic și de nou ca atunci cînd a fost conceput în inima Renașterii, în ardoarea revoltei împotriva societății sclerozate a Evului Mediu.

De aceea el continuă să-i inspire pe artiștii din toate domeniile. Teatrul, pictura, baletul, cinematograful s-au întrecut în a recrea, cu mijloace specifice, cea mai celebră dragoste. Acum a venit rîndul televiziunii, cea mai nouă artă, dacă în sfîrșit admitem că este artă.

Telecineaști din grupul de creație „Ekran" al studioului „Mosfilm" (regizor M. Volodarski, maeștri de balet N. Rijenko și V. Smirnov-Golovanov, operator V. Fostenko, scenograf V. Levintal) au realizat filmul-balet în culori „Romeo și Julieta". În rolurile titulare: Natalia Bessmertnova și Mihail Lavrovski, cunoscuți soliști ai Teatrului Mare din Moscova.

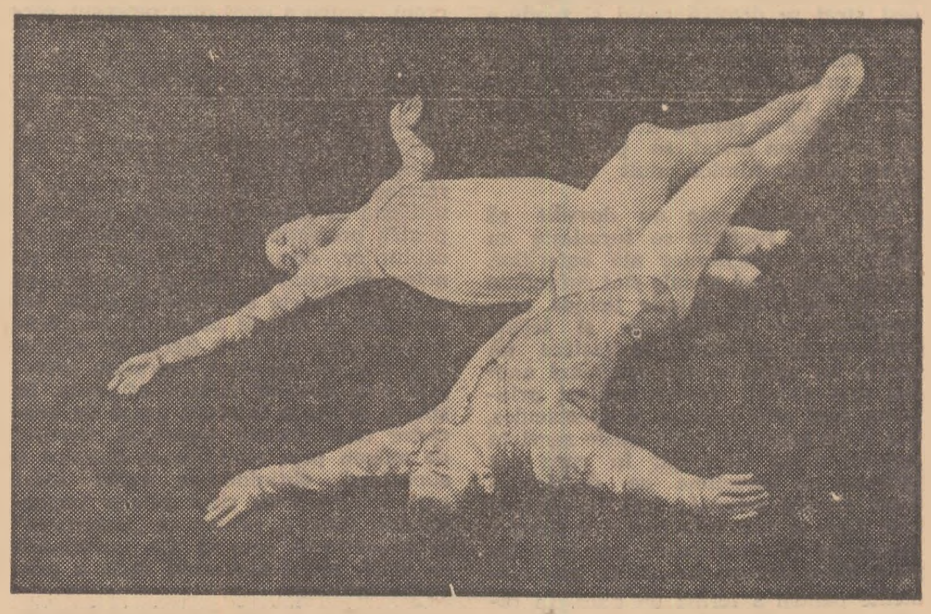

Scena morții...

CHIMIE

Rugina — așa cum n-o cunoaștem

Extras din adîncurile pămîntului unde zace din timpuri imemoriale sub formă de minereu și tratat în furnale pentru a fi transformat în metal brut, fierul cunoaște după această prefacere un fenomen banal dar de o extremă complexitate care, peste un număr de ani, distruge tot ceea ce siderurgia produce mai remarcabil. E fenomenul ruginei care impune siderurgiei mondiale un impozit greu de suportat. Într-adevăr, lupta împotriva acestui hidroxid feros, care poate face să explodeze avioanele în aer, să rupă barajele sau să se prăbușească zgîrîie norii costă în fiecare an sume fantastice. De la civilizațiile antice nu ne-au parvenit decît obiectele din aur, bronz, piatră, lemn sau os... De la cea actuală e îndoielnic că va parveni urmașilor mare lucru din podurile, uzinele sau mașinile epocii noastre.

Dar cum se produce rugina, de ce atacă numai fierul și cum luptă omul împotriva ei? Multă vreme s-a crezut că ea ar lua naștere din cauza unei oxidări de suprafață, cu alte cuvinte în urma unei reacții chimice între fier pe deoparte și oxigenul din aer pe de alta. Definiția aceasta îi face însă astăzi să zîmbească pe chimiști, întrucît procesul s-a dovedit a fi infinit mai complex.

Fenomenul de oxidare a fierului este de același ordin ca la alte metale mai puțin oxidabile — crom, zinc sau aluminiu; scoase din laminor acestea din urmă își formează în contact cu oxigenul o peliculă protectoare de oxid. Pus în prezența oxigenului și fierul își formează un strat protector dar, nefiind nici prea dens, nici prea tenace și, ceea ce-i mai rău, solubil în apă, acest strat se dizolvă rapid și readuce metalul în contact cu oxigenul. Așa încît dezastruoasa influență a umidității asupra fierului e în parte explicabilă. Dar numai în parte, căci din momentul cînd o soluție lichidă intră în contact cu un metal, se produc fenomene electrochimice mult mai complexe.

Experiențe recente au dovedit că procesul de ruginire se înrudește cu reacțiile electrochimice ale bateriilor. Astfel, dacă două metale sînt cufundate într-un electrolit, soluție lichidă conducătoare de electricitate, și legate printr-un fir conductor, ia naștere un curent iar metalul care formează anodul este atacat. Atacul realizat printr-un acid este imediat și spectaculos, dar orice soluție lichidă poate servi în general drept electrolit, în care caz procesul de coroziune se desfășoară după aceeași schemă, însă mult mai lent. Cum se petrec lucrurile cu fierul? Acesta se prezintă foarte rar în stare pură, fiind deseori asociat cu alte elemente pentru a forma un aliaj. În raport cu fierul impuritățile sînt catodice și cînd soluția lichidă le pune în contact cu metalul, disocierea electrochimică intră în joc în detrimentul fierului, care este anodic. În felul acesta ia naștere un hidrat feros și rugina, care e un hidroxid feric, apare în urma combinației cu oxigenul din aer. Și cum ea joacă, la rîndul ei, rolul de impuritate catodică, fenomenul se amplifică prin el însuși. Așa se explică și de ce rugina se extinde mai mult în adîncime decît în lățime. Ea acționează acolo unde sînt punctele slabe, adică impuritățile. Acest atac presupune, desigur, un electrolit. Acesta este reprezentat de apa obișnuită care, atrăgînd impuritățile, devine conducătoare de electricitate, fără să mai vorbim de apa marină a cărei acțiune corozivă este dintre cele mai de temut.

Fenomenul nu poate totuși explica toți compușii bizari din care este alcătuită rugina. Teorii recente afirmă că avem de a face cu un fenomen și mai complex, în care oxidarea nu-i decît un aspect. Principalul răspunzător ar fi ionul de hidrogen din vaporii de apă prezenți în atmosferă. Deși par constituite dintr-un bloc masiv, continuu, metalele sînt în realitate formate dintr-o țesătură de cristale între care subsistă vidul, așa încît particulele de hidrogen pot pătrunde în aceste interstiții oferind un suport oxigenului care, în felul acesta, se poate combina cu metalul.

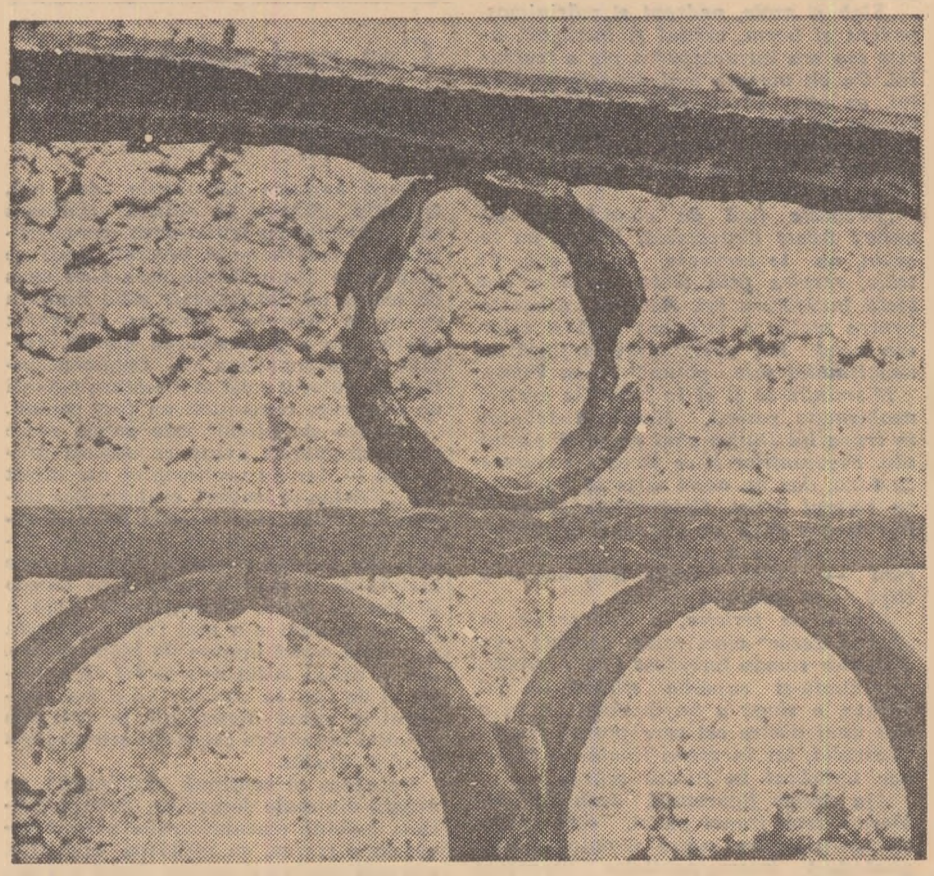

Funesta dantelă ruginie a fierului

După cît se pare, teoretic, rugina este invincibilă. Aceasta nu înseamnă, însă, că specialiștii în materie nu perfecționează mereu mijloacele prin care s-o țină în șah. Rugina nu este, în fond, atît de dăunătoare decît pentru că pelicula de oxid de fier nu-i etanșă, ca aceea care se formează pe zinc sau crom. Pentru a împiedica procesul, cercetătorii se străduiesc să facă fierul să joace rolul de catod, asociindu-i un electrod dintr-un material anodic în raport cu el și legîndu-le printr-un fir conductor. În cursul procesului de atac electrochimic, anodul urmează a fi sacrificat în folosul fierului care ar rămîne intact. E o metodă ce poate fi utilizată la scară industrială, îndeosebi pentru protecția conductelor îngropate, cablurilor, docurilor imersate sau șinelor de tramvai. Dar și vopsirea cu substanțe foarte aderente și suple, insensibile la agenții obișnuiți, îmbrăcămintile care izolează fierul de atmosferă dar nu modifică suprafața protejată s-au dovedit metode eficiente. În sfîrșit, există o întreagă gamă de procedee care vizează separarea fierului de oxigen prin modificarea chimică a suprafeței, obținîndu-se astfel oxizi care formează un strat relativ impermeabil. Relativ, pentru că „bronzarea" astfel obținută cere să fie întreținută cu grijă, altfel neoferind decît o protecție limitată.

Oricare ar fi însă procedeele folosite, rugina poate fi oprită greu din marșul ei victorios, deoarece nouă zecimi din metale sînt total instabile, avînd tendința de a se reîntoarce la starea de oxid din care au fost extrase, tendință naturală, ireversibilă. Încît marșul ruginei poate fi doar încetinit și tocmai pentru asta luptă știința, căci nimeni nu poate merge împotriva firii.

ASTRONAUTICĂ

Scutul antitermic

Cînd se întoarce dintr-un zbor obișnuit în jurul Pămîntului, o navă pătrunde în atmosferă cu prima viteză cosmică, adică 8.000 m/s. Dacă s-a îndepărtat însă pînă în preajma Lunei, ca „Zond 5", revine cu a doua viteză cosmică, respectiv 11.200 m/s. În acest caz temperatura gazelor comprimate de navă — prin „izbirea" ei de aer — se ridică la 12.000-13.000 de grade. O asemenea căldură e suficientă pentru a desface moleculele de gaz în atomi și pentru a ioniza o mulțime de atomi. Tocmai datorită acestei ionizări se întrerup pentru scurt timp legăturile prin radio atunci cînd navele reintră în atmosferă.

Temperaturile menționate se află mult deasupra punctelor de topire ale celor mai rezistente metale folosite la construirea navelor cosmice, ca wolframul (3410°), reniul (3180°), tantalul (3000°), și molibdenul (2622°). În consecință, navele ar fi distruse dacă nu ar fi protejate și răcite. Dintre metodele experimentate pînă în prezent răcirea prin topire și răcirea prin sublimare par să fie cele mai avantajoase. Ambele se realizează îmbrăcînd nava într-un material care sustrage căldura din mediul înconjurător și preluînd-o se transformă, dar o și împiedică să ajungă pînă la cuirasa metalică. În prima metodă stratul protector se topește și după aceea se evaporă parțial. În cea de a doua trece direct în stare gazoasă. Materialul trebuie deci să aibă un punct ridicat de topire și evaporare și să fie foarte prost conducător de căldură. Astfel de proprietăți posedă mai cu seamă rășinile sintetice (rășinile fenolice, nailonul, politetrafluoroetilenul) întărite cu fibre de sticlă și grafit. Un surplus de securitate îl oferă aplicarea învelișului de protecție pe un strat izolator termic.

În principiu se pot combina diverse „scuturi" antitermice, adică învelișuri care, la o temperatură superficială ridicată, să radieze relativ multă căldură, dar să nu o lase să circule decît foarte încet prin ele (rășini fenolice sau epoxi întărite cu asbest sau sticlă). La suprafața lor se formează un strat de topitură și cărbune, care atinge temperaturi mari și ghidează continuu căldura din profunzime către exterior. Superioritatea unei variante sau a alteia va fi dovedită rapid de practică.

GEOFIZICĂ

Ce nu se străvede prin gheață

Publicațiile de specialitate publică acum rezultatele unei interesante experiențe făcute în Antarctica în decembrie 1967 și ianuarie 1968. O sondă puternică a străbătut atunci un strat de gheață cu o adîncime de 2 164 metri, iar apoi a forat 1,30 metri din soclul stîncos. Mostrele de gheață aduse la suprafață dau o imagine a întregii grosimi a calotei, dar nu s-a putut obține și o carotă a soclului, încît nu se știe dacă acesta e constituit din sedimente încă mobile sau din roci dure. Pentru moment stă în picioare doar constatarea că ultimii 4—5 metri ai secțiunii prin calotă au pus în evidență nisip, apoi pietriș și noroi incluse în gheață.

Ce a revelat secțiunea prin calota glaciară?

Pînă la adîncimea de 320 de metri, gheața a fost forată aproape vertical. De acolo, orificiul a început să devieze, iar în partea de jos a calotei înclinația a fost de 15 grade. Plasticitatea gheții a cerut să se ia măsuri de prevedere, în așa fel ca alunecarea calotei polare să nu astupe orificiul sondei. De altfel deformările gheții au fost măsurate.

În cursul forajului s-au făcut mereu (de fapt numai pînă la 1 800 de metri) prelevări de temperatură. Temperatura cea mai scăzută s-a înregistrat la 800 de metri de la suprafață: —28 grade. La 1 800 de metri termometrul a arătat numai —13°C. La suprafața de contact dintre gheață și soclu s-a dat peste apă în stare lichidă. Rezultă deci că baza calotei e la temperatura de topire a gheții, date fiind condițiile de presiune care domnesc sub 2 160 de metri de gheață. La două nivele, 1 300 și 1 700 de metri, au fost întîlnite straturi de apă topită și reînghețată, marcate prin pulberea pe care o conțineau. Specialiștii se întreabă dacă această pulbere nu e compusă din cenușă vulcanică datînd de-acum 15000—25000 ani.

Gheața se formează la circa 56 de metri, iar densitatea ei crește o dată cu adîncimea. La 56 de metri este de 0,84, iar un centimetru cub de gheață conține atunci 150—200 de bule de aer; la 906 metri se ajunge la o densitate de 0,919, iar diametrul bulelor e mai mic. Cea mai mare densitate a gheții a fost constatată la 1 000 de metri: 0,9 206 (mai jos nu mai e decît de 0,917).

În cursul forajului au fost prelevate și mostre de gaze prizoniere ale gheții; dozarea izotopilor carbonului în acest „aer" fosil va permite o datare a diferitelor straturi ale calotei polare și deci cunoașterea vechimii ei.

Caracteristicile fizice ale gheții se modifică progresiv; de pildă, de la 1 200 de metri nu se mai văd bule, dar gheața mai conține încă aer, pe care-l elimină stratul subțire de apă topită ce se formează atunci cînd o mostră de gheață e apropiată de o placă de sticlă încălzită. Pe de altă parte, cristalele își schimbă mărimea și se organizează în funcție de adîncime, însușire care pare a fi în legătură cu plasticitatea stratului de gheață.

Cineva s-ar putea totuși întreba: de ce toate aceste analize, atît de minuțioase? Răspunsul e destul de simplu: pentru a înțelege mecanismul de alunecare a gheții și proprietățile ei fizice, dar și pentru a afla vîrsta și istoria formării calotei polare, istoria anotimpurilor de altădată etc.

tehnica

MATEMATICĂ

Milioane de „probabil" şi un singur „da"!

„...Toţi oamenii aceştia, plini de viaţă, de sănătate şi putere vor adormi liniştiţi, fără să ştie ce-i aşteaptă a doua zi. Iar a doua zi se vor scula cu gîndul să se ducă la lucru, deşi în realitate vor merge în întîmpinarea morţii. În acelaşi timp, în colţul opus al oraşului se vor pregăti pentru activitatea lor cotidiană, la fel de neştiutori, călăii lor fără voie, şoferi sau vatmani. Apoi victima va ieşi din casă, iar călăul, din garaj sau depou. Ei se vor apropia cu îndărătnicie unul de celălalt... Mii de întîmplări imprevizibile vor trebui să-i aducă în punctul de intersecţie fatal". Acest fragment dintr-o povestire a lui A. Beleaev relatează întîmplări cu care ne întîlnim în viaţa de toate zilele. Meteorologii şi fizicienii, statisticienii, biologii şi matematicienii au şi ei de-a face cu evenimente imprevizibile; ultimii încearcă însă să facă ordine în capricioasa lume a întîmplării cu ajutorul calculului probabilităţilor.

Cînd e vorba de operaţii cu probabilităţile, deosebirea dintre profani şi matematicieni se rezumă la faptul că cei dintîi le fac deseori fără să-şi dea seama, pe cînd ceilalţi le efectuează conştient. Fiecare dintre noi face în mod automat un calcul al probabilităţilor ori de cîte ori are de evaluat o situaţie. În această privinţă matematicianul Joseph Bertrand citează următorul exemplu:

Un jucător aruncă trei zaruri şi totalizează 18 puncte. Într-adevăr, fiecare zar arată cîte 6 puncte, iar partenerii jucătorului îl declară norocos. Dar iată că zarurile se încăpăţînează să indice acelaşi rezultat a doua, a treia şi chiar a cincea oară; cei de faţă îşi dau seama că probabilitatea repetării succesive a unei întîmplări norocoase e foarte mică şi că la mijloc e o şarlatanie. Din punct de vedere matematic, această situaţie se exprimă astfel: probabilitatea pentru un zar de a indica cifra 6 este de 1/6, pentru două zaruri — de $(1/6)^2$, adică de 1/36, pentru trei zaruri — de $(1/6)^3$, adică de 1/216. Deci o şansă din 216 ca trei zaruri să iasă simultan cu cîte 6 puncte. Şansele sînt însă şi mai mici la a doua, a treia şi următoarele aruncări. Astfel, la a cincea aruncare a zarurilor probabilitatea este de 1 la 470 184 984 576!

J. Bertrand a ales acest exemplu nu întîmplător, căci jocurile de noroc au furnizat matematicienilor material de meditaţie pentru ceea ce numim azi calculul probabilităţilor. Undeva, în această avalanşă de „probabil", există şi un „sigur". Cum poate fi însă descoperit? Cu alte cuvinte, cînd se transformă probabilitatea în certitudine, în lege? Momentul e foarte greu de stabilit, şi cu atît mai greu cu cît se iau în considerare mai puţine obiecte. Într-adevăr, nimeni nu poate stabili cu precizie temperatura a două, cinci sau zece molecule ce alcătuiesc un gaz, de pildă, dar se poate determina, în schimb, temperatura întregului gaz, care este expresia energiei cinetice medii a moleculelor lui. Preferinţa legilor probabilităţii pentru marile aglomerări le face practic inaplicabile fenomenelor izolate. Aşa se face că statistica medicală e în măsură să stabilească un raport de 100 : 104 între nou-născuţii de sex feminin şi cei de sex masculin, dar nu poate să prevadă dacă o viitoare mamă va da naştere unei fete sau unui băiat. După cum seismologii nu ştiu să determine momentul cînd se va produce un cutremur, deşi pot să prevadă numărul total al seismelor într-o anumită regiune şi într-o anumită perioadă.

Experienţa arată, totuşi, că desprinderea certitudinii din noianul de probabilităţi e cu atît mai uşoară, cu cît se cunosc mai multe cauze ale fenomenului dat. După spusele oamenilor de ştiinţă, recurgem la calculul probabilităţilor pentru că ne lipsesc fie cunoştinţele, fie posibilitatea unui calcul precis. Măsurile luate pentru securitatea circulaţiei, de exemplu, reduc sistematic numărul accidentelor, adică probabilitatea ca doi dintre sutele de mii de pietoni şi conducători de vehicule să se întîlnească undeva în chip de victimă şi ucigaş fără voie. Cu alte cuvinte, calculul probabilităţilor, izvorît din ignorarea unor aspecte ale anumitor fenomene, nu va mai fi necesar cînd aceste aspecte vor fi cunoscute.

BIOLOGIE

Dansul şoarecilor şi anomaliile oamenilor

Printre iubitorii de animale exista cîndva o categorie de entuziaşti care se pasiona de creşterea şoarecilor... dansatori. Micile vieţuitoare executau tot felul de figuri, care mai de care mai ingenioase, pentru care ar fi invidiaţi de amatorii de rock-and-roll sau alte dansuri săltăreţe. Performanţele crescătorilor se datorau încrucişării unor exemplare înrudite îndeaproape şi obţinerii unor animale cu defecţiuni ale aparatului vestibular. Un astfel de dansator, avînd şi o tumoare a glandei mamare, a nimerit din întîmplare la un on-

Lot de animale destinat cercetătorilor în problema cariei dentare

colog. Acesta a inoculat celule din tumoarea noului venit şoarecilor din laboratorul său. Dar tumoarea nu s-a prins. Repetînd experienţa cu un grup de „dansatori", toţi s-au îmbolnăvit de cancer mamar.

— Crezi că îndemnul mai are vreun rost?

Cele de mai sus s-au petrecut în 1901, iar după numai nouă ani savantul american Little a realizat prima linie „pură" de şoareci. De mai bine de 50 de ani aceasta nu şi-a pierdut sensibilitatea înnăscută faţă de cancerul mamar.

În ultimele decenii, creşterea animalelor de laborator a devenit o ramură independentă a ştiinţei. Şoarecele alb a ajuns chiar subiect de discuţie la UNESCO, care are un comitet special pentru animalele de laborator. În U.R.S.S. de această problemă se ocupă un laborator al Academiei de Ştiinţe Medicale. Vizitatorii acestei instituţii sînt surprinşi de risipa de încăperi. Se ştie doar că rozătoarele au instinctul gregar foarte dezvoltat. În laboratorul amintit însă fiecare pereche, femelă—mascul, ocupă o întreagă volieră. Reprezentanţii generaţiilor tinere din două „camere" vecine nu se cunosc. De aceea familiile noi se încheagă exclusiv între fraţi şi surori. Acest gen de încrucişare, inbreeding cum îl spun specialiştii, îngăduie să se obţină o întreagă turmă de animale cu însuşiri determinate care se transmit de la o generaţie la alta.

Şi acum cîte ceva despre utilitatea acestor animale. Cercetările în domeniul radiobiologiei şi biofizicii iau o amploare tot mai mare. Iradierea radioactivă este, după cum se ştie, un fenomen cu două feţe: pe de o parte, inamic perfid pentru tot ce-i viu, iar pe de altă parte, unealtă a progresului, puternic tămăduitor. Pentru a defini hotarele care separă cele două feţe ale fenomenului amintit se fac nenumărate cercetări pe animale de linie „pură".

Dr. Mc. Culirn de la Universitatea din California a „chestionat" şoarecii de laborator în altă problemă, aceea a alcoolismului. Mai exact, a vrut să afle dacă boala se transmite sau nu ereditar. Pentru asta a cercetat şase linii de animale. Şoarecii din trei linii au devenit alcoolici pătimaşi, ceilalţi au căpătat o adevărată aversiune pentru băutură. Concluzia s-a impus de la sine: în unele cazuri alcoolismul poate fi ereditar, în altele nu.

Alt grup de experienţe a avut ca obiect placenta animalelor şi omului. Însuşirile excepţionale ale ţesuturilor în care se dezvoltă fătul sînt cunoscute de mulţi ani. Şi tot de atîţia ani biologii erau animaţi de un vis îndrăzneţ. Nu s-ar putea oare păstra sterilitatea naturală o perioadă de timp după naştere? Experimentatorii ar putea astfel compara evoluţia unor animale crescute în condiţii normale cu aceea a altora ţinute departe de atacul bacteriilor, stabilind astfel rolul microflorei în activitatea vitală a organismului. Un început a fost făcut încă acum şapte decenii cînd cercetătorii englezi J. Nuttal şi Tierfelder au extras prin cezariană, cu cîteva ore înainte de naştere, embrionii mai multor cobai. Aceştia au fost crescuţi apoi într-un mediu steril. Dar nu au trăit decît 13 zile. Eşecul n-a stăvilit însă entuziasmul cercetătorilor. După cîteva decenii, un savant american a organizat „producţia în masă" a unor animale de laborator sterile.

Obţinerea şi creşterea animalelor sterile este un proces complex care presupune deopotrivă îndemînarea chirurgilor, activitatea ireproşabilă a unor dispozitive moderne şi grija maternă a laboranţilor care îndeplinesc complicatul ritual al hrănirii „orfanilor".

Biologia experimentală şi medicina şi-au pus mari speranţe în animalele de laborator sterile.

În Franţa şobolanii şi şoarecii sterili sînt mult utilizaţi în industria farmaceutică unde orice preparat nou e verificat pe animale de laborator.

În sfîrşit, un ultim servici pe care ni-l aduc colaboratorii din vivariu. Caria dentară este foarte răspîndită la om. De această suferinţă nu sînt scutiţi nici şobolanii albi. Ei servesc drept model pentru studierea bolii. Experienţe recente au evidenţiat o strînsă legătură între regimul de hrană şi caria dentară. S-a observat însă că, indiferent de alimentaţie, şobolanii sterili nu contractează carii.

PALEONTOLOGIE

Cel mai nou dinozaur

E cu putinţă oare ca într-o epocă foarte îndepărtată să fi trăit pe Pămînt furnici de 18 metri, asemănătoare fioroasei Dorelina pe care am văzut-o la televizor în palpitantele aventuri ale Sfîntului? Evident, nu. În schimb, reptile de asemenea proporţii, respectabile chiar pentru ordinul Saurienilor, e sigur că au existat. Şi anume, acum 150 de milioane de ani, din Jurasicul inferior şi pînă spre sfîrşitul Cretacicului,

Deşi impresionant, dinozaurul este totuşi un pitic în comparaţie cu giganticul Diplodocus

adică timp de peste 100 milioane de ani.

De obicei, dinozaurii sînt confundaţi cu cele mai gigantice reptile care au populat vreodată Pămîntul. Foarte multe specii de dinozauri nu aveau însă decît o talie „mică", între... 2 şi 10 metri. Doar Sauropodele, din care făcea parte şi Diplodocus, aveau 20—30 metri inclusiv coada care, e adevărat, era destul de lungă. Un astfel de exemplar, extrem de rar prin gigantismul lui, şi care a stîrnit uimirea specialiştilor, a fost recent descoperit în Kirghizia, în apropierea oraşului Taş-Kumîr.

Timp de cîteva luni un grup de specialişti de la Institutul de paleontologie din Moscova, condus de cercetătorul A. K. Rojdestvenski, a procedat la degajarea imensului schelet care nu a putut fi recuperat decît după ce, în solul constituit din argilă marnoasă, a fost practicată o tranşee lungă de 30 metri şi lată de 4. Diversele elemente ale scheletului, aflate într-o stare de conservare destul de bună, au permis stabilirea dimensiunilor animalului: 20 de metri pe puţin, ceea ce-l clasează printre cele mai mari reptile care au populat vreodată Pămîntul. Gigantul patruped, au stabilit specialiştii, trăia în apele lacurilor şi lagunelor şi se hrănea cu plante sau animale acvatice.

Scheletele complete de Sauropode sînt o raritate, iar Diplodocusul din Kirghizia este primul de acest gen descoperit pe teritoriul U.R.S.S. Animalul, fantastică apariţie din negura vremilor, va fi reconstituit de experţii Muzeului de paleontologie şi va constitui un punct de atracţie pentru savanţii care se ocupă de studierea străvechii faune terestre.

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

Se poate trata bătrînețea?

Profilaxia îmbătrînirii timpurii este posibilă, dacă este începută din vreme. Aceasta este fără îndoială principala condiție a succesului în lupta pentru prelungirea vieții. Totuși, niciodată nu este prea tîrziu pentru a combate bătrînețea; multe procese de îmbătrînire pot fi întîrziate dacă se renunță la unele deprinderi nocive (fumatul, abuzul de băuturi alcoolice etc.), dacă se reglementează modul de viață, regimul de muncă și odihnă, dacă se instituie o alimentație rațională (săracă în grăsimi și dulciuri), dacă se fac în mod regulat exerciții fizice, dozate corect după puteri. Toate aceste măsuri sînt în general cunoscute, dar li se acordă o prea mică importanță, fiind considerate „banale". De aceea mulți cititori ne cer „procedee radicale" pentru „vindecarea" neajunsurilor bătrînești.

Trebuie să arătăm de la început că bătrînețea este un proces biologic *ireversibil* și, o dată instalată, nu mai poate fi „dată înapoi". Bătrînețea poate fi ameliorată, viața poate fi prelungită, dar o „reîntinerire" nu mai este posibilă.

Problema reîntineririi nu este de altfel nouă. Încă din antichitate se căuta „secretul tinereții", se încerca să se obțină o „tinerețe fără bătrînețe".

O dată cu progresele fiziologiei, la sfîrșitul secolului XIX și începutul secolului XX, s-a încercat găsirea unor remedii științifice împotriva bătrîneții. În 1889 savantul francez Brown Séquard, după 20 de ani de cercetări pe animale, a pus la punct un tratament al bătrîneții la bărbați bazat pe introducerea în organism a extractului de glande seminale. Revigorarea obținută era însă de scurtă durată și autorul terapeuticii, care a experimentat-o și asupra sa, a murit după 5 ani, în vîrstă de 77 ani.

În 1919, austriacul Steinach a produs senzație comunicînd experiențele de întinerire a șobolanilor prin legarea canalelor spermatice. Conform studiilor sale, după această operație s-a intensificat elaborarea de hormoni la nivelul glandelor sexuale.

Aproape concomitent, în 1920, la Paris, S. Voronov, a demonstrat că se poate obține „întinerirea" unor animale transplantîndu-le glande sexuale de la alte animale tinere. Voronov a tratat astfel și oameni, transplantîndu-le glande sexuale provenite de la maimuțe tinere.

Studii ulterioare de verificare au arătat însă că atît Steinach cît și Voronov nu realizau decît o restabilire parțială și de scurtă durată a unor funcții care se „stinseseră" în procesul de îmbătrînire și în special a funcției sexuale. Această restabilire era deci pasageră și nu putea fi considerată decît o prelungire a unui proces fiziologic.

În Uniunea Sovietică, A. Bogdanov, prin transfuzii de sînge și A. Bogomoleț, printr-un ser citotoxic antireticular, au încercat, de asemenea, să stăvilească procesul de îmbătrînire. Nici una din aceste metode de „întinerire" nu au dat ceea ce se aștepta de la ele.

În ultimul timp au fost puse la punct noi produse (la noi în țară Gerovital H_3, Folcisteina — n.r.) care se bucură de proprietăți regeneratoare. Efectele lor sînt cu atît mai bune cu cît se respectă principiile banale despre care vorbeam la începutul acestui articol. În așteptarea, deci, a unui „elixir al tinereții" să ținem seama de sfatul înțelept al lui A. Bogomoleț: „Iscusința de a prelungi viața este mai întîi de toate iscusința de a nu o scurta".

Dr. P. K. Agheev

Sfidînd bătrînețea

E BINE SĂ ȘTIM

Alergia la penicilină

De la descoperirea epocală a lui Alexander Fleming, penicilina a devenit un medicament banal, care adesea este omniprezent în arsenalul terapeuticii moderne. Tocmai acest abuz din ultimul timp a dus la apariția unor accidente, dintre care cele alergice nu sînt uneori lipsite de gravitate.

Toate formele de peniciline, simple sau esterificate, solubile sau mai puțin solubile, injectabile sau „orale" pot da accidente alergice. Cele mai frecvente reacții alergice se observă însă la administrarea externă: pomezi, instilații (nazale, oculare) sau aerosoli.

Accidentele sînt mai frecvente la adulți („curba de vîrf" se situează de la 20—50 de ani) și foarte rare la copii. Ele apar mai ales acolo unde există un „teren" alergic (astm bronșic, urticarii repetate, diateză exudativă). Accidentele apar fie la începutul tratamentului, fie tardiv, în special între a 8-a și a 15-a zi. Tabloul clinic al alergiei la penicilină are forme variate: șoc anafilactic, urticarie, edem Quincke, dermite exematiforme etc.

Șocul anafilactic *apare brusc, la 1—20 de minute, excepțional după cîteva ore (90% din accidentele majore publicate în presa medicală au fost șocuri anafilactice). Procentul de mortalitate după diverși autori este de 19 la 59 de cazuri, 5/25, 74/250, 81/561, 72/793. Este desigur cel mai important accident al penicilinei și, deși nu este frecvent, el trebuie să constituie un „semnal de alarmă" pentru cei care iau antibioticul „din proprie inițiativă".*

Urticaria *și* edemul Quincke, *acesta din urmă manifestat prin umflarea masivă a feței, deși frecvente, nu sînt prea grave.*

Dermitele alergice (exematiforme) *sînt destul de rare și consecutive mai ales tratamentului injectabil.*

Excepțional pot apărea: eritrodermii, eritem pigmentar fix *sau* accidente sanguine.

În orice accident de acest fel, consultarea medicului trebuie făcută de urgență.

Pentru prevenirea accidentelor alergice bolnavii au datoria să atragă atenția medicului asupra antecedentelor lor alergice sau asupra unor reacții la penicilină avute în trecut. În acest caz se practică desensibilizarea după schema: injecții intradermice cu 20 u. penicilină la 2 ore, după aceea subcutanat, apoi intramuscular, în doze progresive sub protecție de antihistaminice. Se va evita autoadministrarea de penicilină, se vor utiliza cu prudență pomezile sau soluțiile de penicilină pentru uz exterior.

Dr. Z. A. Barski

ACTUALITĂȚI

Progrese în reanimare

Paralel cu cercetările privind tratamentul chirurgical al bolilor cardiace prin transplantări sau operații, se dezvoltă noi tehnici menite să restabilească funcțiile vitale ale organismului „în agonie".

Experiențe recente au arătat astfel că, la maimuțe în agonie cu o durată de 20—40 minute, s-a putut realiza reanimarea în condiții de hipotermie (scăderea temperaturii corporale). T. I. Italianțeva a confirmat posibilitatea restabilirii complete a funcțiilor vitale la cîini după 30 minute de „moarte clinică" în condiții de hipotermie.

Metodele de reanimare sînt variate. Cea mai frecvent folosită este cea electrică cu forme diverse. N. L. Gurvici și N. S. Kolganova au reanimat animale prin electrostimularea cordului atît la temperatura normală, cît și în condiții de hipotermie. În toate țările există în prezent în serviciile de chirurgie resuscitatoare cardiace, care pot repune în funcție inima chiar după 5—10 minute de la „moartea clinică".

Alte procedee utilizate în momentul de față în reanimare sînt perfuziile cu diferite substanțe și sînge simplu sau oxigenat, respirația artificială cu ajutorul aparatelor care insuflă aer în plămîn, masajul cordului, precum și utilizarea unui vast arsenal de substanțe chimice din care nu lipsesc preparatele neuroplegice, hormonale (cortizon, ACTH, pituitrina), substituenții plasmatici și bineînțeles oxigenul.

Dr. I. M. Vasiliev

Chirurgul și instrumentele sale

Desen de M. Sokolov

Poșta medicului

CHIRILĂ C. CONSTANTIN — Sibiu; P. V. — București; IONESCU I. — Piatra Neamț; B. B. — Oradea: La vîrsta dv. tratamentul hormonal este de lungă durată și cu rezultate incerte. Totuși, încercați următoarea schemă, firește sub controlul unui specialist endocrinolog: Testosteron 25 mg/zi, de 5 ori pe săptămînă, reducîndu-se ulterior doza la 25 mg de 2 ori sau chiar o dată pe săptămînă. Puteți asocia și o terapie de stimulare cu Coripan (fiole a 500 u.i.) pe o perioadă de 2 luni.

VASILE IOAN — Făgăraș, jud. Brașov; STĂNESCU IOAN — com. Ciudanorița, jud. Caraș-Severin: Ca factor eutrofic, pentru stimularea generală a metabolismelor, Gerovitalul H_3 se administrează sub formă de drajeuri și fiole, astfel: 2 drajeuri/zi, 2—3 ore după mese, timp de 12 zile cu pauze de 15—30 zile. O fiolă de 3 ori pe săptămînă, în injecții intramușculare, serii de 12 injecții, cu pauze de 1—2 luni.

Ca loțiune pentru combaterea seboreei și căderii părului (singură sau asociată cu drajeuri de Gerovital) se fac aplicații pe pielea capului, însoțite de masaj ușor, timp de 10—15 minute, la fiecare 2 zile. Părul trebuie spălat săptămînal, cu un săpun special, de preferință săpun de sulf.

JURAVLE ELENA — com. Horodnic, jud. Rădăuți: Dacă bacilul Koch este prezent în spută, izolarea persoanei respective este obligatorie, riscul contagiunii mai ales la copii fiind mare. Explicîndu-i clar pericolul la care sînt expuse ființe iubite sîntem convinși că va înțelege această situație.

ANDREI MARIA și LICA — București: 1) A avea teamă de ceea ce este țelul suprem al împlinirii biologice — maternitatea — ni se pare ceva absurd. Dar, în fond, scrisoarea dv. ne-a trezit întrebarea dacă dv. doriți sau nu să aveți un copil. 2) Nu poate avea nici un fel de influență nocivă. 3) Nu. 4) În general, să evite contactul cu orice fel de chimicale toxice, să reducă orele de vizionare la televizor, să evite luarea sistematică de așa-zise tranchilizante și chiar alte medicamente cu efecte toxice asupra produsului de concepție.

DAN GHEREA — Timișoara: În etiologia glositei, o cauză principală este carența vitaminei B_2. Deci, vitaminizare intensă cu vitamina B_2, fiole de 10 mg/zi, în injecții profund intramusculare, asociat cu vitamina B_1, B_6, sub formă de comprimate. Veți suprima tutunul, alcoolul, alimentele fierbinți, condimentele. Gargare cu decoct de flori de nalbă și mușețel 20 la mie, atingeri locale de 2 ori pe zi cu: borax 4 g, glicerină 20 g sau soluție de albastru de metilen 1/50.

S. DUMITRU VASILE — București: 1) Citiți răspunsul dat sub DAN GHEREA. În plus, cauterizări cu nitrat de argint 20 la sută. 2) 1—2 linguriițe de Pasinal, înainte de culcare + un ceai de tei vă vor asigura un somn liniștit. Probabil că perioada concediului de odihnă va fi cel mai bun „leac".

SIMIONESCU AUREL — Burdujeni, jud. Suceava; ARGATU GHEORGHE — Brașov; ZOE P. — Sibiu; BOBOC ANA — com. Ilia, jud. Hunedoara: Ne pare rău, dar fenomenele de hipoacuzie sau surditate, care se pot datora unui proces de otoscleroză sau altor cauze, nu pot fi diagnosticate nici tratate de la distanță. Vă puteți adresa oricărei clinici de specialitate din țară sau serviciului de otorinolaringologie de la Spitalul Alexandru Sahia din București, str. Mircea Vodă 30.

M.N.I. — Constanța: Dacă examenul serologic și cel al l.c.r. continuă să fie negative, fenomenele s-ar putea datora unui proces de ateroscleroză, fără etiologie luetică. Dar dubiile dv. pot fi înlăturate numai de un dermatovenerolog.

(Continuare în pag. a 11-a)

BIRMANIA

Pitoni și cobre regale

Muzeul din Rangoon posedă o colecție foarte interesantă de minerale și esențe de lemn rare, animale împăiate etc. Îl avem ca ghid pe colonelul Hla Aung, directorul general al subsolului, un bun cunoscător al resurselor naturale ale țării sale. Dl. Aung este și directorul grădinii zoologice din Rangoon. Grădina se află într-o regiune pitorească, pe malul unui lac artificial. Personalul — subofițeri și soldați — ne arată elefanți care dansează după muzică de acordeon, maimuțe zglobii care fac echilibristică pe sîrmă și girafe savante.

Apoi, după ce oferim un biberon cu lapte cîtorva pui de tigri, pornim să vizităm șerpii. Manifestînd un dispreț total față de vipere și cobra, un sergent cît un munte manevrează indiferent cîteva reptile deodată. După care deschide o cușcă de lemn și dă drumul unui piton gros cît o coapsă de bărbat și lung de circa cinci metri. Înainte de a putea realiza ce mă așteaptă, sergentul înșfacă pitonul și mi-l zvîrle pe după gît. Ondulîndu-se armonios, reptila îmi lunecă pînă la cot, în timp ce coada i se încolăcește ca un inel în iarbă. Încerc să nu-mi pierd cumpătul, dar cred să pe fața mea se citește oarecare neliniște căci colonelul Hla Aung socotește de datoria lui să-mi dea asigurări:

— Nu vă temeți, e absolut inofensiv... Tonul colonelului mă reconfortează oarecum, totuși o întrebare continuă să mă obsedeze: pitonul știe oare și el că a fost îmblînzit? În orice caz, reptila rămîne liniștită pe umerii mei și în timp ce un fotograf fixează momentul pe peliculă simt chiar o răcoare plăcută în jurul gîtului. Cu toate acestea nu mă pot stăpîni să nu scot un oftat de ușurare cînd numărul se termină și sergentul vîră pitonul în cotlonul lui.

— Șerpii, ne spune colonelul, se lasă de bună voie îmblînziți. Totuși, adaugă el, mi s-a întîmplat o dată un accident regretabil cu o cobra regală. Vrînd să-mi arate că reptila e inofensivă, unul din oamenii mei i-a vîrît capul în gura lui. Poate că șarpelui i-a fost teamă sau poate din alt motiv, n-aș putea spune exact de ce, fapt e că l-a mușcat pe om de limbă. În anu mite perioade ale anului mușcătura cobrei regale e mortală și bietul băiat n-a putut fi salvat...

După această relatare „încurajatoare" arunc o privire spre cușcă; din fericire pitonul e închis.

Șerpii veninoși sînt o mare problemă în Birmania unde țăranii, muncind în picioarele goale în apă adesea pînă la genunchi, cad frecvent victimă primejdioaselor reptile. Acum, aproape toate așezările au cîte o infirmerie cu o rezervă de vaccin. Important este ca victima să ceară asistență medicală în răstimp de două ore și să știe ce fel de șarpe a mușcat-o. În care caz e în afară de pericol. E mai bine însă să n-ai de-a face cu cobra regală. Pentru orice eventualitate am fost prevenit că, înainte de a ataca, redutabila reptilă se manifestă întotdeauna într-un anume fel: ridică încet capul, își dilată gîtul și scoate un șuierat caracteristic. În general, semnalul e suficient ca să te pună în gardă...

Vizităm fabrica de medicamente din Rangoon, o mare întreprindere modernă cu 1 800 de muncitori, unde asistăm la fabricarea vaccinurilor. Oameni în salopete albastre, cu bocanci grei și mănuși de cauciuc, intră într-un terariu care mișună de reptile. Prind șerpii cu ajutorul unor furci lungi, îi apucă cu îndemînare de cap și îi țin așa deasupra unei farfurioare de sticlă. Șarpele deschide botul din care țîșnește venin de culoarea chihlimbarului. Veninul e apoi injectat unor cai al căror sînge e utilizat la fabricarea serului. Fabrica posedă un grajd, un laborator cu iepuri și cobai precum și oi care se plimbă idilic pe peluze.

Construită cu concursul unor firme britanice, fabrica de produse farmaceutice este o întreprindere de stat relativ nouă. Intrată în funcțiune în 1957, ea produce circa 250 tipuri de medicamente, care acoperă aproape în întregime nevoile țării.

...Gîmpia se sfîrșește brusc, făcînd loc junglei care se înalță ca un zid; drumul începe să urce în zig-zag. Ne apropiem de frontiera statului autonom al shanilor (trei milioane de locuitori) care face parte din Uniunea Birmană. Pe măsură ce înaintăm, dăm peste tot mai multe stive de trunchiuri de tec. În munții Birmaniei există foarte mulți arbori de tec. Elefanții transportă trunchiurile doborîte pînă la cursuri de apă și șosele de unde, fie cu plute, fie cu camioane cu remorci, sînt livrate fabricilor de cherestea.

Programul nostru cuprinde și vizita unei astfel de întreprinderi. Este vorba de uzina de stat din Alon, dotată cu echipament modern, în care arborii sînt prelucrați sumar. Lemnul de tec constituie o importantă sursă de devize, fiind exportat în Europa occidentală, Japonia și America. Cum exigențele clienților sînt foarte mari, numai un trunchi din zece corespunde în genere standardelor internaționale.

Frunzele de tec sînt late, aducînd oarecum cu cele de brusture. Strivită, frunza dă un suc portocaliu care îndepărtează insectele, rozătoarele, păsările și alte vietuitoare din junglă. Țăranii înconjoară sacii de orez cu frunze de tec, conservînd astfel multă vreme prețiosul aliment fără teamă că va face paraziți. De multe ori și pereții exteriori ai caselor sînt protejați cu frunze de tec spre a se îndepărta musafirii nepoftiți care mișună în pădurile tropicale...

În munți sîntem surprinși de o furtună. Într-o clipă cerul se întunecă și asupra mașinii se abate o aversă tropicală. Fulgerele care brăzdează firmamentul luminează puternic șoseaua umedă; amplificînd și multiplicînd tunetele, ecoul le transformă într-o neîntreruptă canonadă. Drumul în serpentine se cațără tot mai sus. De o parte e mărginit de o pantă abruptă, de cealaltă de o prăpastie din care se degajă un fel de vapori — respirația junglei umede. Șoferul trebuie să micșoreze viteza și să aprindă farurile. Apoi aversa devine atît de deasă, încît nu se mai distinge panta și nici văgăuna, ci numai un tronson de drum pe care se rostogolește la vale un torent de apă.

O dată defileul trecut, însă, razele soarelui încep să străpungă norii. Superba panoramă care ni se deschide în fața ochilor este aproape ireală. Lanțurile muntoase acoperite cu păduri evocă valuri încremenite de smarald, dintre care țîșnesc spre tării piscuri înzăpezite. Un curcubeu de toată frumusețea încununează peisajul. Vîntul alungă pe cer petece zdrențuite de nori.

Curînd firmamentul se înseninează complet, iar soarele care coboară spre orizont face să sclipească picăturile de ploaie de pe frunziș.

Jumătate de oră mai tîrziu ajungem în orașul Kalaw, unde sîntem întîmpinați de reprezentanți ai autorităților statului autonom, care ne informează că în aceeași seară șeful statului va oferi în onoarea noastră o recepție în capitală, la Taunggyi — la două ore de mers cu mașina. O limuzină nou-nouță, de fabricație japoneză, ne duce pînă acolo. Toți invitații sînt în ținută de gală: birmanii în costume naționale, iar europenii — medici și geologi — în haine de culoare închisă. În Birmania, după ora 5, ținuta de seară este obligatorie în locuri publice, restaurante, ca să nu mai vorbim de recepții oficiale.

...O ambarcațiune lungă de circa 15 metri dar foarte îngustă, scobită în tr-un trunchi de tec, lunecă încet prin stufărișul care acoperă o bună parte a lacului Inle. Cîrmaciul ridică din cînd în cînd capacul motorului ca să debaraseze elicea de ierburi acvatice și de fiecare dată gazul de eșapament țîșnește ca din pușcă, făcînd să-și ia zborul spre tării cîrduri de rațe sălbatice, cocori și alte păsări cu picioare lungi și pene pestrițe, care se adăpostesc în insulițe plutitoare. Pe lîngă noi trec ambarcațiuni tot atît de lungi ca a noastră, încărcate cu legume, țesături și tot felul de unelte; sînt țărani care se duc la piață sau se întorc de acolo.

Insulele plutitoare, menținute mai mult sau mai puțin în loc cu ajutorul unei prăjini de bambus, sînt o curiozitate a locului. Țăranii cultivă pe ele roșii, castraveți, ceapă, varză. Zarzavaturile cresc pe un strat gros de nămol și pămînt, menținut prin rădăcini de ierburi înalte. Pămîntul e în permanență umed și gras, datorită prezenței multor generații de moluște. Pe scurt, originala grădină de zarzavat nu trebuie udată sau îngrășată. După ce se degajează un lot de pămînt pe o insuliță plutitoare, se aruncă sămînța și apoi se așteaptă recolta.

În cele din urmă, ajungem într-un spațiu de apă mai liber. Deși lung de cîteva zeci de kilometri, lacul Inle nu este adînc; apa transparentă îți îngăduie să-i vezi fundul tapetat cu plante acvatice. Lacul este foarte bogat în pește.

Tîrgul din preajma cătunului Nampang se ține o dată la cinci zile și e vizitat de locuitori din tot districtul. Tarabele acoperite cu pai de orez se îndoaie sub povara fructelor. Piața se află pe o peninsulă care înaintează mult în lac. De aceea majoritatea țăranilor vin acolo cu barca; dar pot fi văzute și care trase de boi.

V. Berejkov

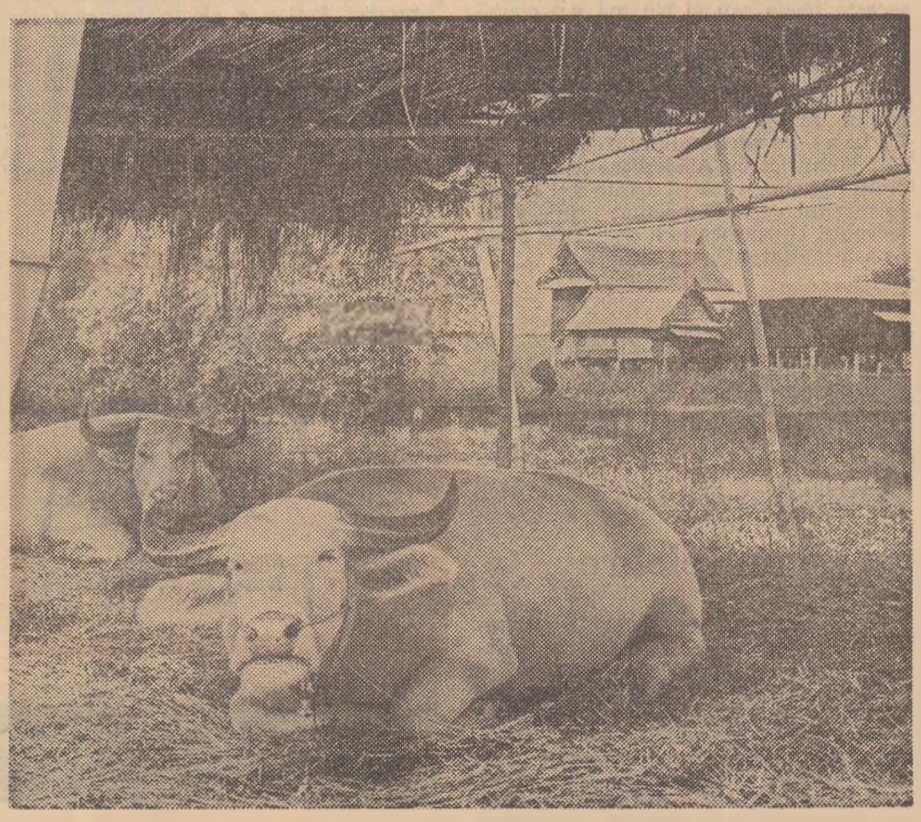

Siestă după o zi de muncă

globul

ITALIA

Legendele Romei

Și la Roma a venit toamna. E adevărat că în Cetatea Eternă mercurul din termometre nu coboară în septembrie prea mult. Dar e totuși toamnă. Și anotimpul nostalgiilor se face simțit în primele frunze galbene, dar mai ales în culorile „autumnale" ale cerului. De altfel, e greu să-ți faci o părere certă despre cerul capitalei italiene. Din pricina numărului foarte mare de automobile care infestează cu gazele lor de eșapament strîmtele străzi medievale, firmamentul capătă o nuanță roșcată.

Cele un milion de automobile au schimbat realmente înfățișarea Cetății Eterne. Din cauza traficului amețitor, a fumului și prafului, integritatea monumentelor străvechi e pusă la grea încercare. Dacă vrei să le admiri în toată splendoarea lor inițială, trebuie să te plimbi prin oraș dis-de-dimineață, cînd bătrînele pietre au răgazul să mai povestească multe istorii străvechi.

Cum te apropii de Colosseum, vezi sumedenie de găuri în zidurile-i de piatră. Istoricii afirmă că ar fi fost făcute pentru a se veni în ajutorul celor care cărau poveri. În popor însă circulă o altă versiune. Se spune că în clipa cînd au năvălit în Roma, barbarii voiau să distrugă în primul rînd Colosseul. Drept care au făcut niște spărturi, au așezat în ele praf de pușcă și au dat foc... Dar circul a rezistat. Scepticii afirmă ironic: „Barbarii și praf de pușcă! Ce aberație". N-ar fi exclus să fie o aberație, deși praful de pușcă a fost descoperit cu mult înainte ca în arena circului din Roma să fi răsunat clinchetul săbiilor minuite de gladiatori. Tot în popor se spune că după această întîmplare a început să circule zicala: „Cît timp va exista Colosseul, va înflori și Roma".

Locuitorii Romei sînt pe cît de categorici, pe atît de caustici în exprimare. Puțini sînt, cred, cei care știu că cuvîntul pamflet s-a născut la Roma, acum cincisprezece secole. Pe vremea aceea, în piața Navone locuia un croitor pe nume Pasquino. Era un om vesel, cu limba ascuțită. Versurile și epigramele lui, care biciuiau clerul și pe bogătași, îi înveseleau pe oamenii sărmani. Inchiziția ar fi vrut să-l ardă pe rug pentru „erezie". Dar Pasquino era șiret și n-a făcut niciodată imprudența de a se lăsa prins asupra faptului, încît a murit de moarte bună la o vîrstă respectabilă. După moartea lui, biserica i-a dărîmat casa; cu acest prilej s-a descoperit, sub temelie, o statuie fără o mînă și fără nas, căreia mai tîrziu poporul i-a dat numele croitorului. O bună bucată de vreme după aceea, pe postamentul ei erau lipite fițuici — pasquinate — adică pamflete în care imbuibații erau luați bine la refec. Statuia se află și acum în preajma pieții Navone.

Nu departe de piață, pe liniștita Via Lata se mai află o statuie a unui alt personaj vesel. Ea înfățișează un bărbat gras care strînge cu dragoste în brațe un butoiaș pîntecos, din care curge zi și noapte o șuviță de apă! Cîndva, spune legenda, trăia la Roma un sacagiu plin de viață, care nu putea suferi apa și bea numai vin. Așa a și murit, beat criță, nemai apucînd să soarbă și ultima înghițitură din pahar. Ajungînd în iad, mai spune legenda, bietul om a fost osîndit pe veci să-și potolească setea numai cu apă. Monumentul de pe Via Lata a fost înălțat în amintirea acestui trist eveniment.

Apa din Cetatea Eternă e foarte bună, fără impurități. Atît cea care curge din butoiașul „sacagiului", cît și cea care țîșnește din sumedenia de fîntîni ale orașului. Cu una dintre acestea aș vrea să-mi încheie scurta incursiune prin legendele Cetății Eterne. E vorba de Fontana Trevi. Cunoașteți, desigur, legenda acestui popular monument din Roma. Cine vrea să revină în oraș trebuie să arunce o monedă în Fontana Trevi. După ce am fotografiat-o, am lăsat și eu să cadă în fîntînă o monedă de douăzeci de copeici...

L. Kolosov

Optimistul
Desen de V. Bilinkin

MICA ENCICLOPEDIE

20 metri de reţete

Herodot menţiona că pe vremea lui (secolul V i.e.n.) Egiptul avea o medicină foarte dezvoltată, ba chiar medici specialişti. „Fiecare medic — scria istoricul grec — tratează o singură boală. Unii tămăduiesc numai ochii, alţii numai stomacul sau numai dinţii".

Şi într-adevăr, de la vechii egipteni ne-au rămas nouă papirusuri medicale, dintre care două sînt considerate de specialiştii de azi drept remarcabile. Papirusul Ebers, de exemplu, numit aşa după egiptologul german care l-a descoperit la sfîrşitul veacului trecut, datează din secolul XVI î.e.n. E alcătuit din 108 file lipite între ele şi avînd o lungime totală de 20,5 metri. Acest respectabil sul de pergament conţine 900 de reţete pentru diferite maladii ale organelor interne, arsuri, hemoragii etc., precum şi sfaturi pentru cei răniţi de animalele sălbatice sau înţepaţi de insecte veninoase. Nu e omisă nici cosmetica, căreia îi este rezervat un capitol special ce iniţia cochetele timpului în metodele de combatere a ridurilor, de întreţinere a părului şi chiar... de schimbare a culorii pielii.

Pus în faţa unei reţete extrase din papirusul amintit, orice farmacist din zilele noastre s-ar găsi în mare încurcătură. Nu numai pentru că medicamentele se compun din zeci de substanţe, cît mai ales datorită faptului că unele din ele se obţineau amestecînd... viermi, şoareci şi insecte. În plus, medicamentele egiptenilor erau destinate nu numai pacienţilor, ci şi duhurilor, bune sau rele, care urmau să fie ademenite sau, dimpotrivă, izgonite. Astfel licorile dulci şi înmiresmate aveau menirea să atragă duhurile bune, înzestrate cu puteri tămăduitoare. Dimpotrivă, pentru a alunga spiritele răului încuibate în trupul bolnavului, pricinuindu-i suferinţă, medicii prescriau băuturi urît mirositoare şi cu un gust greu de descris. În timp ce sorbeau dezgustătorul leac, bolnavii trebuiau să rostească următoarea ameninţare la adresa invizibilului demon: „Piei din trupul meu, că de nu, te voi sili să mănînci lături!"

În afara acestor reţete bizare şi a formulelor magice, papirusul mai conţine altele bazate pe folosirea plantelor medicinale, care sînt de o incontestabilă valoare terapeutică. După cum e remarcabil şi capitolul de medicină teoretică, mai ales partea ce se ocupă de sistemul cardiovascular.

Dacă papirusului Ebers i se pot reproşa frecventele îmbinări dintre medicină şi magie, un alt text ajuns pînă la noi, aşa-numitul papirus Edwin Smith, poate fi considerat, în schimb, un adevărat tratat de chirurgie în care sînt descrise 48 de traumatisme diferite şi metodele de tratare a lor. Din acest document aflăm că medicii din Egiptul antic se încumetau să facă operaţii complicate şi aveau instrumente din bronz — bisturie, ace etc. — şlefuite cu grijă. După cum rezultă din papirusul lui Smith, ei începeau prin a stabili întocmai ca azi, simptomele subiective, interogînd bolnavul. Apoi procedau la examinarea propriu-zisă a pacientului, după care, respectînd canoanele medicale ale timpului, comunicau bolnavului una din următoarele trei variante: 1) Voi trata această rană, 2) Voi încerca să tratez această boală sau 3) Nu mă voi ocupa de acest caz.

Vechile texte medicale egiptene afirmă că primul chirurg — în adevăratul înţeles al cuvîntului — ar fi fost egipteanul Imhotep (începutul mileniului III i.e.n.), pe care mai tîrziu grecii aveau să-l identifice cu Asklepios, zeul medicinii. Imhotep a fost şi arhitect şi, o dată cu meritul de a fi efectuat primele intervenţii chirurgicale, îl are şi pe acela de a fi înălţat prima piramidă.

Doi pe un balansoar...

Foto: V. Velikjanin

COINCIDENŢE

Anonimi cu nume celebre

Cîţiva reporteri au avut curiozitatea — şi răbdarea — să cerceteze registrele Biroului central de adrese din Moscova pentru a-i descoperi pe tizii de azi ai unor oameni de seamă din vremi trecute. Şi norocul le-a surîs. Printre milioanele de locuitori ai capitalei sovietice, ei au descoperit mulţi „tizi absoluţi", ale căror prenume, nume după tată şi de familie corespund întocmai cu cele ale unor oameni celebri, fără să fie descendenţi ai acestora. Iată cîţiva dintre ei:

Aleksandr Sergheevici Puşkin, actualmente pensionar, a lucrat cîteva decenii în secţia de turnătorie a unei uzine din Moscova. Singura trăsătură care îl înrudeşte cu marele poet al cărui nume îl poartă este pasiunea pentru poezie. „Mai ales pentru poezia poetului Aleksandr Sergheevici Puşkin", precizează muncitorul Aleksandr Sergheevici Puşkin.

Purtătorul numelui lui Mihail Vasilievici Lomonosov n-a avut încă prilejul să şi-l decline în toată măreţia lui. Deocamdată e numai Mişa Lomonosov, elev la o şcoală profesională, şi se deosebeşte fundamental de marele său predecesor printr-un anonimat desăvîrşit şi prin pasiunea... pentru fotbal.

Alt moscovit poartă numele unui bine cunoscut conducător de oşti, Aleksandr Vasilievici Suvorov. Dar contemporanul nostru A. V. Suvorov are o profesie paşnică şi oarecum prozaică, aceea de constructor de utilaje pentru mori şi elevatoare. Respectă însă cu sfinţenie deviza celebrului său tiz: „Învaţă din greu ca să lupţi uşor...".

Metalurgistul Ivan Petrovici Pavlov este nu numai tizul, dar şi compatriotul fiziologului sovietic, amîndoi fiind din Riazan. De aici i se trage şi porecla de „academicianul". Îi plac animalele, dar singurele lui studii asupra reflexelor condiţionate se rezumă la constatarea că pisicile lui sosesc în goană cînd aud zăngănit de cuţite.

Mai există la Moscova tizi ai pictorului Ivan Ivanovici Şişkin, ai compozitorului Aleksandr Nikolaevici Skriabin, ai amiralului Fiodor Fiodorovici Uşakov. Feroviari, merceologi, cercetători ştiinţifici. Dar printre numeroşii „tizi absoluţi" s-a găsit şi unul care nu şi-a trădat înaintaşul: Aleksandr Stepanovici Popov e electrician profesionist şi radiotehnician amator. Aşa se face că într-o zi, după ce a auzit la radio o emisiune consacrată pionierilor radioului, nepoţica actualului Aleksandr Stepanovici Popov i-a declarat fericită: „Eşti un om mare, bunicule! Azi la radio s-a vorbit numai despre tine!"

Raţionalizatorul
Desen de **F. Darbinian**

DE PE GLOB

Muzee fără rivali

Alături de obişnuitele muzee de artă, etnografie etc., în multe oraşe de pe glob există instituţii muzeistice unice în felul lor. Pe lîngă Institutul de antropologie din Copenhaga, de pildă, funcţionează Muzeul vikingilor care adăposteşte 130 de schelete ale războinicilor scandinavi. Infirmînd legendele care pretindeau că vikingii erau o întruchipare a forţei şi sănătăţii, aproape toate scheletele vajnicilor navigatori de altă dată sînt deformate de gută.

Fondat încă în 1453 la Istanbul, Muzeul de istorie a Islamului şi-a deschis recent uşile pentru marele public. În sala centrală poate fi văzut un dinte al profetului Mahomed. Încrustat în pietre preţioase şi păstrat într-o nişă de aur, el atrage privirile vizitatorilor în aceeaşi măsură ca şi un număr de fire din barba profetului şi o scrisoare pe care acesta a adresat-o împăratului Etiopiei.

La un muzeu din Tokio pot fi admirate cele mai vechi tipărituri din lume, printre care un tratat budist multiplicat tipografic în anul 764 (după cum se ştie, în Europa tiparul s-a răspîndit mult mai tîrziu).

Unic în felul lui este şi Muzeul Polului Sud, de la Sidney (Australia), care cuprinde 200 de peşti îngheţaţi găsiţi în gheţurile Antarcticii. Printre ei, un peşte-spadă de 122 kg şi o vechime de circa 100 000 de ani.

La Londra există un Muzeu al poliţiştilor. Vitrinele lui cuprind, printre altele, bastoanele utilizate în secolul trecut împotriva participanţilor la mişcarea chartistă.

Alte muzee unice sînt Muzeul zarurilor, din München, şi Muzeul... ploşniţelor (Aschaffenburg, R.F.G.), care prezintă nici mai mult nici mai puţin de 403 specii ale acestor prea puţin plăcute insecte.

Tot printre curiozităţile muzeistice trebuie amintită şi o uriaşă cizmă, expusă în oraşul german Mildenstein. Confecţionată în 1925 în cinstea aniversării a 600 de ani de la întemeierea fabricii de încălţăminte Döbeln, cizma are o înălţime de 4 metri şi o talpă lungă de 2 metri. Pentru carîmbii ei au fost folosite 10 piei de bou, iar pentru tălpi 92 de kilograme de piele.

O. Semuşkin

CALEIDOSCOP

Automobil cu periscop

Numărul sporit de accidente de circulaţie îi determină pe cei în drept să inventeze mereu noi mijloace de prevenire a lor. Pe străzile unor oraşe occidentale au apărut automobile cu periscop. Acest dispozitiv fixat de capota vehiculului permite şoferilor să vadă ce se petrece în spatele vehiculului.

Ochelarii — veioză

În magazinele pariziene au apărut de curînd rame de ochelari prevăzute la extremităţi cu un bec. Invenţia s-a dovedit pe placul cumpărătorilor. Şi pe bună dreptate, întrucît ochelarii cu becuri pot fi folosiţi la lectură în loc de veioză.

(Din „Tehnika molodioji")

CURIOZITĂŢI FILATELICE

Omul zăpezilor ...în clasor

Este „omul zăpezilor" o realitate sau o născocire? De ani de zile se înfruntă argumentele „pro" şi „contra" existenţei acestui presupus antropoid, fiinţă intermediară între om şi maimuţă, care ar trăi în regiuni de munte greu accesibile. În timp ce cercurile ştiinţifice sînt în căutarea unui răspuns definitiv, poşta din Bhutan — mic principat din munţii Himalaia — a pus la dispoziţia filateliştilor o serie de timbre care pot stîrni interesul oricărui colecţionar: timbre cu „omul zăpezilor". Desenele au fost executate după imagini din manuscrise vechi păstrate în mînăstirile budiste din Bhutan.

O dată cu interesul stîrnit de această curiozitate filatelică, colecţionarii se întreabă însă: seria „Omul zăpezilor" trebuie încadrată în tema „Faună" sau nu?

(Din „Smena")

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

ADINA MUNTEANU — București : 1) **Opoterapia tiroidiană** neasociată cu o dietă antiobezitară nu dă rezultatele așteptate. Dar cum greutatea dv. nu depășește prea mult baremul vîrstei, vă propunem să reduceți deocamdată la minimum din alimentație făinoasele, dulciurile și grăsimile animale, fără a le suprima însă total. 2) Avem impresia că polakiuria dv. se datorește unei scleroze sau hipoplazii a detrusorului, care a dus la reducerea ireversibilă a capacității vezicale. Un consult urologic competent ar indica poate o intervenție chirurgicală.

NAUM MIRCEA — Huși : 1) O eventuală consolare (!) în privința căderii părului este că recente cercetări au ajuns la concluzia că alopecia (chelia) ar fi un „certificat" de... virilitate. Altcum nu se pot recomanda decît aceleași clasice sfaturi : spălături la 2 zile cu săpun de sulfgudron, masaje la rădăcina părului cu loțiunea Pilofort sau Gerovital H_3, care, uneori, dau, alteori nu dau rezultate. 2) După cîte știm, în unitățile de specialitate nu se găsesc încă de vînzare lentile de contact, iar noi nu ne putem adresa în vreun fel spitalului care v-a îngrijit.

I. ASCOF — Pitești : Credem că o cură de aerosoli la „inhalatorul" de la Govora sau Slănic-Moldova ar avea efecte favorabile asupra traheitei dv. cronice.

OPREA ION — com. Ileana, jud. Ilfov : Ne-ați trimis o listă impresionantă de diagnostice, fără a ne indica însă măcar un singur semn al bolii de care suferiți. Prin urmare, despre ce fel de boală este vorba ?

C. T. C. — OR. GH. GHEORGHIU-DEJ : 1) Citiți răspunsul dat sub Rujescu Leonida — Caransebeș în nr. 31/1968 al revistei noastre. 2) Nu sînt.

C. P. — București : Nu, **colita de putrefacție** nu înseamnă că intestinul a intrat în... putrefacție, cum susțineți dv. Tratamentul bolii dv. e dificil și laborios și presupune un regim pentru toată viața. Ar trebui investigat dacă nu există o „boală de bază" și dacă colita nu e „secundară". În acest caz, fără terapeutica etiologică, rezultatele sînt incerte. Vă recomandăm în acest sens un examen competent la o clinică sau o policlinică specială din Capitală.

A. A. — Tr. Severin : Toate fenomenele pe care le descrieți au la origină antecedentele dv. și starea dv. neuropsihică. Vă recomandăm, în afara unui tratament neurotonic, intrarea în condiții de viață sexuală normale. Citiți indicațiile date sub Rujescu Leonida — Caransebeș în nr. 31/1968.

Dumitrescu C. — Tg. Jiu : Nu trebuie să faceți o tragedie din niște banale coșuri. Am dat de repetate ori retete pentru tratarea lor. Răsfoiți colecția revistei.

Amelia Dascălu — Rm. Vîlcea : Pînă la un articol special, cîteva sfaturi practice : boala fiind contagioasă și pe cale extrasexuală toate măsurile de igienă sînt utile ; tratamentul (eventual cu Flagyl) trebuie repetat de cîteva ori local și pe cale bucală ; dacă nu aveți tulburări, afecțiunea e benignă, existînd, după cum se știe, ignorată la foarte multe femei.

I. R. — Roman : 1) Ateroscleroza beneficiază de pe urma unor cure repetate de Asclerol ; faptul că aveți „Tymol=8" nu este o contraindicație. 2) La fel, injecțiile cu Fosfobion și B_1 fortissimum. 3) Ureea e normală. 4) Pentru reglarea funcției biliare : Boldocolin și Carbicol.

Ionescu Lili — București : Da, cu avizul medicului dv. curant. Indicația pe care ne-o dați „bolnavă de plămîni" e prea vagă pentru a vă spune mai mult.

CONSUMAȚI PRODUSELE LACTATE SIBIANA

DE ASEMENEA, CEREȚI
NOILE PRODUSE SPECIALE PENTRU SANDVIȘURI :
* BRÎNZĂ TOPITĂ ÎN PASTE CU DIVERSE INGREDIENTE ȘI CONDIMENTE
* BRÎNZĂ TOPITĂ CU SALAM SAU ȘUNCĂ

UZINA DE REPARAȚII GALAȚI
Bulevardul G. Coșbuc Nr. 256

produce și livrează pe bază de repartiție piese de schimb :

— pentru tractoare U — 650 :	
— semicuzinețe etanșare	103.01.131
— pîrghii de direcție	
— pentru tractoare UTB 26—27 :	
— cămăși cilindru	Dol. 002A
— cuzinețe etanșare	Dol. 030
— pîrghii de direcție	
— pentru tractoare D.T. 54 și S 80 :	
— pistoane	54.04.408
— cilindri	54.02.402
— role simple asamblate	21.440
— bolț piston	03.305
— bolț piston	03.158

utilaje :
— aparate de alezat linie paliere pentru motor D 36, D 36M și D 103.

Uzina de Reparații Galați execută reparații capitale la toate tipurile de tractoare de producție indigenă pînă la 80 c.p.

PREFERAȚI
GARNITURA „LĂMÎIȚA"

ELEGANTĂ
CONFORTABILĂ
ȘI SOLIDĂ

PRODUS AL ÎNTREPRINDERII
IPROFIL „Măgura Codlei"

UN NOU PRILEJ DE ECONOMII!

TÎRGUL DE TOAMNĂ vă oferă între 7 OCTOMBRIE — 2 NOIEMBRIE prilejul de a vă procura articole de îmbrăcăminte și încălțăminte pentru acest sezon de toamnă,

CU REDUCERI PÎNĂ LA 30 LA SUTĂ.

Un bogat sortiment din aceste mărfuri vă stă la dispoziție în unitățile comerciale.

MODA

Ideile trec Oceanul

Londra este considerată de specialiștii modei internaționale drept unul dintre cele mai „elegante" orașe din Europa. Din vremea lui Dickens pînă în zilele noastre, stilul vestimentar al londonezilor este un etalon de bun gust și sobrietate. Aceste calități au fost apreciate și de moscoviți anul trecut cînd, cu prilejul Festivalului internațional, moda britanică a fost reprezentată de firme celebre ca „London Stile", „Lady Gance" și altele.

Acum a venit rîndul londonezilor să facă cunoștință cu noutățile modei sovietice. O sută șaizeci de modele create la Moscova, Tallin, Riga și Vilnius, au traversat Canalul Mînecii dornice să cucerească metropola britanică.

Demonstrația lor a fost un real succes, subliniat nu numai de aplauze, de prezența masivă a publicului și de ecourile elogioase din presă („Moda rusă a cucerit Londra", „Modelele rusești fac săli pline", „Ne-a plăcut „Ivuşka și „Viatka"); în afară de acestea dovezi, foarte plăcute, dar platonice, a mai fost una, concretă și nu mai puțin plăcută: colecția de ansambluri feminine confecționate din in s-a vîndut cu o viteză record. Peste o sută de modele originale au căpătat astfel buletin de Londra.

În plină domnie a stilului sport (model creat la Harkov)

Altele s-au stabilit la Washington. Cunoscuta firmă americană „Seldniz" s-a adresat Casei unionale de modă, de pe strada Kuznețki Most din Moscova, comandînd o colecție de „idei moderne" pentru centrele comerciale din Statele Unite. Această colecție, creată de Lina Teleghina, Irina Krutikova, Slava Zaițev, a fost demonstrată cu enorm succes la o mare firmă de modă din Washington și s-a vîndut, la prețuri mari, în literalmente jumătate de oră.

Să ne oprim încă asupra cîtorva „idei moderne" și să vedem ce vom purta în viitorul apropiat.

Noile colecții confirmă încă o dată că moda este dominată de stilul sportiv. Și nu întîmplător: stilul sportiv nu este numai comod și universal, scoțîndu-ne din încurcătură în multe împrejurări. El poate fi considerat și o adevărată oglindă a epocii noastre, imaginea ei vizuală: cum arată demografii, omul „întîlnește", iar această explozie demografică se exprimă și în modă.

Abordînd „tema tinereții", creatorii sovietici oferă pentru următorii doi ani o mare varietate de modele. De exemplu, un ansamblu cu fustă-pantaloni, în care pantalonii, de lungimea fustelor moderne, merg bine și cu puloverele și cu jacheta lungă de croială sport. Gama coloristică vie de oranj-zmeuriu, funcționalitatea fiecărui detaliu al noului ansamblu subliniază ideea principală a creatorilor de modele.

Irina Molceanova

SUBIECT BANAL ?

Totul despre păr

Savantul francez Henri Mille de la Universitatea din Paris este autorul unor foarte interesante cercetări asupra firului de păr (de aici și supranumele de „doctor al părului"). Aflat într-o călătorie la Moscova, el a acordat revistei „Ogoniok" un interviu din care spicuim cele de mai jos.

Firul de păr are două caracteristici: diametrul și rezistența la rupere. Diametrul rămîne mereu același. A doua caracteristică, am reușit să stabilesc, se modifică însă în funcție de starea fizică și psihică a omului. Cel mai uimitor este că orice dereglare în echilibrul organismului uman se răsfrînge imediat asupra acestui indice.

Am să dau un exemplu foarte caracteristic: graviditatea. În timpul sarcinii, în organismul femeii se petrec schimbări profunde. Studiindu-le, am observat o legitate interesantă: rezistența părului scade chiar de la început, atingînd limita inferioară în faza cea mai grea, aceea a nașterii. După aceea revine foarte repede la normal.

Dar cum se comportă părul dacă în organism nu se produce nici o modificare? Am făcut sute, mii de măsurători și m-am convins tot mai multe la fiecare om, rezistența firului de păr, dacă, bineînțeles, n-a fost supus unor acțiuni chimice, are o semnificație strict individuală. Am ținut multă vreme sub observație pacienți și rezultatele au fost constante. Dar imediat ce se petrecea ceva în organism, părul reacționa.

La o pacientă pe care am supravegheat-o zece ani, am înregistrat, de pildă, la un moment dat o inexplicabilă scădere a coeficientului dinamometric (dinamometria însemnînd rezistența părului la rupere). Dar pacienta se simțea excelent. Totuși, i-am recomandat să se adreseze unui medic pentru un consult minuțios. La cîteva săptămîni, după o serie de analize, i s-a descoperit o mică tumoră în gît. A început tratamentul și coeficientul s-a stabilizat. Timp de patru ani a fost de 27 de grame (înainte de boală fusese de 80 de grame), apoi a început să urce lent: boala a fost învinsă și noi i-am adus cel dintîi la cunoștință pacientei această veste îmbucurătoare.

O dovadă a sensibilității părului la cea mai mică schimbare produsă în organism este faptul că pînă și cura de slăbire sau depresiunile nervoase se răsfrîng fără întîrziere asupra stării lui.

În sfîrșit am mai reușit să stabilesc un lucru important. Prin raportul dintre diametrul părului și coeficientul de rezistență, toți oamenii pot fi împărțiți în trei grupe (comparați-le cu cele trei grupe sangvine). Iar dacă cineva, pe baza acestui criteriu, nu poate fi trecut în nici una din cele trei grupe, înseamnă că în organismul lui ceva nu e în regulă. De unde putem conchide că nu-i nevoie de nenumărate măsurători și de așteptări fără rost.

Din cele ce preced putem trage concluzii interesante pentru cele mai diverse domenii de viață și activitate umană. Fără a mai vorbi de latura pur științifică, cercetările noastre pot fi utilizate pe scară largă în practica cosmetologilor, coaforilor și chiar în practica medicală, întrucît aparatele cu care se fac măsurătorile sînt de dimensiuni mici, ușor transportabile și nu necesită o pregătire specială a personalului.

A propos de coafori, trebuie să adaug că, prin introducerea în practică curentă a acestor aparate, rolul lor social ar crește foarte mult. Măsurătorile le-ar indica ce preparate chimice să folosească de la caz la caz, pentru a nu dăuna părului ci, dimpotrivă, a-i ajuta.

Și acum, o problemă care-i interesează pe mulți: cînd vor înceta bărbații să chelească?

În această privință mai sîntem încă neputincioși și eu însumi sînt o proastă reclamă. Dar sper că cercetările mele vor apropia, măcar puțin, vremea cînd capetele tuturor bărbaților vor fi acoperite cu un păr frumos și natural.

SPORT

Spasski „uzurpatorul"

Boris Spasski amenință iar tronul lui Tigran Petrosian. Deși este cel mai tînăr dintre marile talente șahiste sovietice, el are o solidă experiență în lupta pentru titlul de campion mondial. În 1966 și-a încrucișat spada cu actualul rege al tablei în pătrate și Petrosian a izbutit să obțină un avantaj minim abia în final.

Spasski și antrenorul lui, Igor Bondarevski, au învățat din lecția trecutului și au venit înarmați pînă în dinți pe cîmpul de bătălie al pretendenților la tronul șahului. Sistemul de pregătire al lui Boris Spasski a stîrnit realmente admirație. E de ajuns să spunem că în această perioadă care a abundat în competiții interesante, el n-a participat timp de un an la nici una, concentrîndu-se numai asupra turneului candidaților.

Rezultatele n-au întîrziat să se arate. Jocul lui Spasski în meciul cu Viktor Korcinoi, ca și în cele precedente cu Efim Gheller și Bent Larsen, a fost o demonstrație de virtuozitate. În toate trei cazurile marele maestru moscovit a avut inițiativa chiar de la start și n-a cedat-o niciodată.

Cea mai grea înfruntare a fost aceea finală cu Viktor Korcinoi. Spasski a arătat, însă, că are o formă excepțională, dovedindu-se superior atît în domeniul pregătirii teoretice și în soluțiile strategice, cît și în rezolvarea sarcinilor tactice. În mod deosebit i-a entuziasmat însă pe cunoscători rezistența lui psihologică, puterea de a privi autocritic și lucid insuccesele.

Toate acestea l-au ajutat să iasă învingător la capătul unui turneu epuizant. Boris Spasski se apropie acum cu șanse mari de coroana de lauri. Dacă o va îmbrăca el, sau dacă tot Tigran Petrosian o va purta în continuare, o vom ști peste cîteva luni, în primăvara anului viitor.

Oracolul electronic

Nu credem că există suporter care să-și refuze plăcerea de a face pronosticuri. Acestea abundă, ca niciodată, în preajma marilor competiții. Jocurile Olimpice din Mexic, sînt și ele un admirabil prilej de „pronosticomanie".

Neputînd rămîne indiferentă la ce se petrece în jur, redacția revistei „Sportul în U.R.S.S." a fost și ea contaminată de această febră generală. Dar cum numele obligă, a lucrat pe o bază științifică, chemînd în ajutor miraculoasa odraslă a secolului XX: mașina electronică de calculat.

Colaboratorii centrului de calcul al Academiei de Știință a U.R.S.S., care, în ciuda titlurilor și a calificării lor, au și ei o biată inimă de suporteri, nu s-au lăsat mult rugați.

O dată înțelegerea făcută, mai rămînea o nimica toată: formularea întrebărilor. Dar cum fiecare dintre participanții la experiment avea cel puțin o preferință-două, tocmai partea aceasta s-a dovedit cea mai complicată. Pînă la urmă, după lungi dezbateri, mașina a fost rugată să răspundă:

1. Cîte recorduri mondiale pot fi așteptate la cea de-a XIX-a Olimpiadă?

2. Să precizeze rezultatele învingătorilor în cursele de 100 metri plat și 10 000 de metri; la înot în probele de 400 metri liber și 200 metri bras; la haltere categoria grea (suma celor trei stiluri).

Au fost comunicate mașinii caracteristicile sportivilor fruntași, date despre olimpiadele precedente, situațiile recordurilor naționale, europene și mondiale, cele mai bune rezultate înregistrate în cursul acestui an etc., etc. Matematicienii au codificat aceste informații, iar operatorii le-au introdus în rapida mașină „BESM-6". Dispecerul a apăsat pe buton și beculețele panoului au început să clipească atotștiutoare. „Digerînd" în numai 0,2 secunde enorma masă de informații, mașina a început să răspundă. Pe lunga panglică de hîrtie și-au făcut apariția cifrele. Iată-le.

1. Dacă la Roma (1960) au fost stabilite 16 recorduri mondiale, iar la Tokio (1964) 21, la Ciudad de Mexico se așteaptă între 13 și 16 performanțe mondiale.

2. Pe 100 de metri — 10,0 secunde (cu o variație posibilă de ± 0,1 secunde). Pe 10 000 de metri — 28 minute 30,6 secunde (variație posibilă ± 4,4 secunde). Înot: 400 m — 4 minute 5,1 secunde (variație posibilă ± 0,7 secunde); 200 m — 2 minute 27,5 secunde (variație posibilă ± 0,3 secunde). Haltere categoria grea — 578,5 kilograme (variație posibilă ± 5 kilograme).

Mașina a analizat, de asemenea, pronosticurile făcute de ziariștii sportivi în cadrul concursului organizat de revista „Sportul în U.R.S.S.". A fost cea mai grea misiune a ei, deoarece nici o mașină nu se poate descurca în hățișurile subiective ale oamenilor. Totuși, după o matură chibzuință, „BESM-6" s-a pronunțat în favoarea pronosticurilor lui Boris Fedosov („Izvestia", U.R.S.S.), Jean Keller (France Presse, Franța), Michael Hughes (United Presse International, S.U.A.).

Dar să nu ne grăbim încă să-l felicităm pe colegii noștri. În definitiv, mai avem de așteptat atît de puțin...

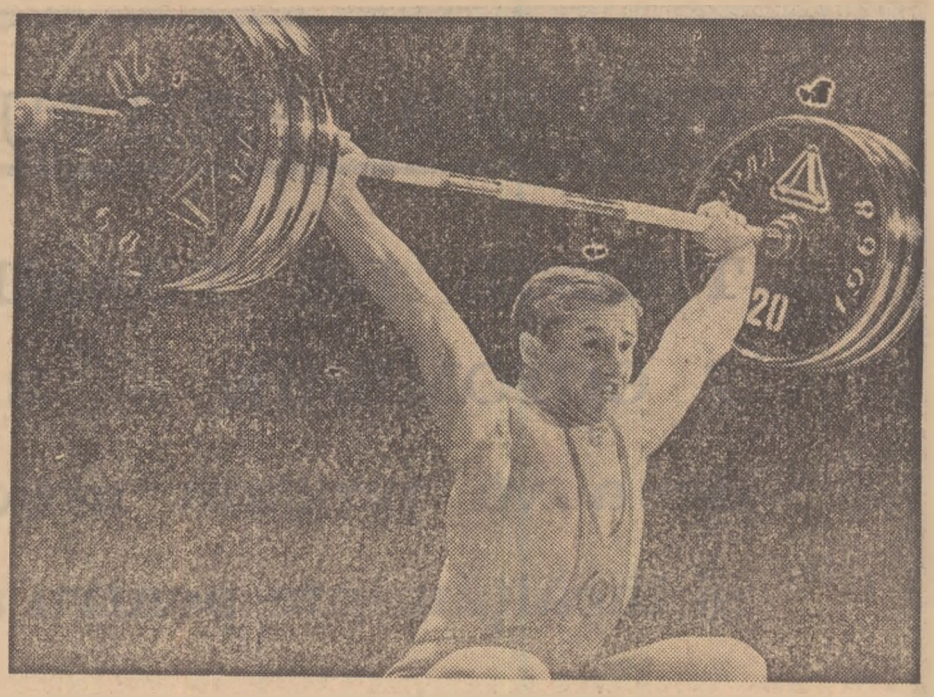

Cîte kilograme va totaliza Viktor Kurențov la Ciudad de Mexico ?

REDACȚIA : București. Piața „Scînteii", Tel. 17 60 10. Abonamentele se fac la oficiile poștale
Tiparul : Combinatul Poligrafic Casa Scînteii